

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

Qvaest. XXIX. De matris Dei desponsatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

crando virginitatem Deo. Quartò obici etiam pos-
sunt inter Iudæos Esseni, qui (vt supra diximus) vir-
ginitatem seruabant, & cum religiosorum more vi-
uerent, verisimile est illam vouisse. Et inter Genti-
les virgines Vestales, quæ falsæ Deæ virginitatem vo-
uebant. Cur ergo negabimus, nonnullos fideles
virginitatis amatores vero Deo virginitatem vouisse?
Adde, hoc non pugnare cum imperfectione sta-
tus veteris, & naturalis legis. Quia licet rariores es-
sent, non tamen defuerunt in illis statibus aliqui
Sancti viri, qui opera perfectionis, & consilii custo-
dirent.

Responsio.

Ad has obiectiones nihil aliud habeo quod re-
spondeam, nisi rem hanc esse incertam, & non ad-
modum ad Deiparæ laudes pertinere. Quod enim
ipsa perfectum votum virginitatis emisit, ad per-
fectionem eius pertinet: quod verò ante ipsam nul-
lus hoc fecerit, ad eius commendationem non ad-
modum refert. Illud verò certum est, ex sacra Scri-
ptura, de nullo alio colligi posse ante Virginem hoc
votum emisisse. Et hoc sensu, vt minimum, erit et-
iam certum, ipsam esse primam in virginitate vo-
uenda. Deinde dici etiam potest prima, quæ propo-
sita est tanquam dux, & exemplar huiusmodi voti,
& hunc existimo esse sensum sanctorum Patrum.
Adde tamen fortasse etiam in re ipsa fuisse primam
quia omnia, quæ in contrarium proponuntur, facili-
ter expediti possunt. De illis enim Prophetis fatemur
id esse incertum, & nesciri: tamen quia id scriptum
non est, & illis temporibus hoc non erat in vsu, ideo
verisimile existimatur, eos non vouisse.

Ad secundum de Maria sorore Moyse, licet ve-
rum esset virginem permansisse: tamen non potest
inde inferri virginitatem vouisse. Deinde (quod de
virginitate eius dicitur) incertum est. Nam Iose-
phus, libro tertio, antiquit. capit. secundo, & sexto,
refert, Hur fuisse maritum illius Mariæ, & Beseleel
fuisse filium eius. Vnde ad coniecturam Gregorij
Nyssæ, facile dicitur, eam potius à fratribus, quam
à marito in Scriptura nominari, non quia marito
caruerit, sed propter eximiam fratrum dignitatem,
& auctoritatem.

Ad Tertium de filia Iephthe (& si illam expositio-
nem admittamus) nihil efficitur. Quia illa nec vo-
uit virginitatem, nec eam voluntariè seruauit: sed
deplorando (vt ipsa dixit) virginitatem suam. Nec pater
etiam vouit virginitatem filiae, sed vouit immolare
Deo, quod sibi domum venienti primum occur-
reret, & quia filia, prima fuit, quæ egressa est in oc-
cursum eius, voluit in ea seruare votum, immolan-
do illam (vt dicit hæc expositio) non vt pecudem,
sed modo personæ humanæ accommodatò, dicen-
do illam cultui diuino, vnde factum est, vt innupta
permaneret. Secundo verò dicitur, veriozem esse
communem Patrum expositionem, Iephthe immo-
lasse filiam interficiendo illam, siue hoc temere fe-
cerit, siue instinctu Spiritus Sancti motus, quod non
est huius loci fufius tractare. Sed videri potest Chry-
sostomus, tomo primo, homilia de Iephthe, Athana-
sius, in diuina Scripturæ Synopsi, Augustin. libr.
quæstionum in Iudicum, quæstion. 49. & libr. quæ-
stion. noui, & veteris testamenti, quæstio. quadra-
gesima tertia, Hieronym. primo contra Iouinian.
Epiphani. hæres. 55. Ambrosius libr. tertio de officiis.
Videri etiam possunt Philo, & Iosephus, qui hoc af-
firmant, ille in libro Antiquitatum Biblicarum, hic
vero libro quinto Antiquit. capitul. duodecimo.
Denique idem sensu Concil. Francford. in secunda
parte eius.

*Iephthe qua-
liter se erga
filiam ha-
buerit.
Chrysostom.
Athanasius.
Augustin.
Hieronym.
Epiphani.
Ambros.
Philo.
Iosephus.
Conc. Franc.*

*Iosephus.
Epiphani.*

Ad quartum de Essenis, referuntur quidem ca-
stitatem seruasse: non tamen vouisse, neque eam vt
perpetuant, & immobilem custodiisse. Lege Iose-
phum, libr. 2. de bello Iudaico, capitul. septimo, &
Epiphani. hæres. decima sexta. Et idem dicitur de
virginibus Vestalibus. Nam post certum ætatis tem-

pus nuptui dabantur, vt refert Alexander ab Alex-
andro, libro quinto dierum genealogum, & indicauit
Ambrosius, libro primo de virginib. Ad aliam de-
nique coniecturam dicitur, probare quidem id non
repugnasse, non tamen factum esse.

Secundo (quod ad dignitatem, & perfectionem
attinet) dicendum est absque vlla dubitatione, in
virginitatis perfectione, inter omnes puras creatu-
ras Deiparam primatum tenuisse. Hæc conclusio
constat ex communi doctrina Patrum, & ex omni-
bus dictis. Ratione verò declaratur, quia virginitas
Mariæ, quo ad propositum, & animum, fuit tanto ef-
ficacior, & vehementior, quanto ex maiori charita-
te, & gratia procedebat, quo ad immobilitatem ha-
buit hoc propositum perfectò voto confirmatum.
B quo ad intentionem ex perfectissimo Dei, & puri-
tatis amore hoc fecit, quo ad executionem vero, tam
perfectè illud seruauit, vt omni profus motu con-
trario, aut repugnante caruerit, imò alios etiam ad
castitatem prouocauerit, vt supra ex Sanctis Patri-
bus diximus, ergo. Deinde caruit omni contrario,
quod virginitatis perfectionem posset minuere:
nam & ipsum coniugium, quod in alijs ad virgini-
tatem tendendam ordinari solet, in illa fuit ad eius
custodiam, testimonium, & honorem institutum.
Habuit deinde comitantes omnes virtutes, tempe-
rantiam, humilitatem, & alias, quæ illius perfectio-
nem posset augere. Fuit denique eius virginitas
propter altissimum finem à Deo ordinata. Nam &
ad filij generationem ordinata est (quod est admi-
ratione dignissimum) & ad consecrandum Deo tha-
lamum, ex quo factus homo nasceretur, quo nihil
potest perfectius, ac excellentius intelligi.

Dices, Perfectior est virginitas voto solenni con-
secrata Deo, quam simplici, Beata autem Virgo non
habuit votum solæne continentie: tum quia per
illud non est facta inhabilis ad contrahendum ma-
trimonium: tum etiam quia hæc solennitas post
Christum, imò auctoritate Ecclesiæ introducta est,
vt pontifices docuerunt. Respondetur hanc solen-
nitatem non esse per se loquendo ad perfectionem
virginitatis necessarium. Fuit quidem valde utilis,
& conueniens imperfectis hominibus, qui ad perfe-
ctionem tendere student, & facile mutari possunt:
at vero in Beata Virgine, quæ semper fuit in statu
perfectionis, & animum virtute immobilē habu-
it, illa extrinseca solennitas non fuit necessaria: imò
nec conueniens, quia (vt iam dicimus) oportebat
illam matrimonium contrahere, quod non solum
virginitatis perfectionem non impendiret, verum
potius inuaret.

Obiectio.

Responsio.

*Solemnitas
& conueniens
imperfectis
hominibus,
qui ad perfe-
ctionem tendere
student, & facile
mutari possunt:
at vero in Beata
Virgine, quæ
semper fuit in
statu perfectionis,
& animum
virtute immobilē
habuit, illa
extrinseca
solennitas non
fuit necessaria:
imò nec
conueniens,
quia (vt iam
dicimus) oportebat
illam
matrimonium
contrahere,
quod non solum
virginitatis
perfectionem
non impendiret,
verum potius
inuaret.*

QUESTIO XXIX.

De matris Dei desponsatione, in duos ar-
ticulos diuisa.

Deinde considerandum est de desponsatione
matris Dei. Et circa hoc quaruntur duo.

Primo, vtrum Christus debuerit de de-
sponsata nasci.

Secundò, vtrum fuerit verum matrimo-
nium inter Mariam matrem Domini, & Ioseph.

ARTICVLVS I.

Vtrum Christus nasci debuerit de Virgine desponsata.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod
Christus non debuerit de Virgine despon-
sata nasci. Desponsatio enim ad carnalem
copulam ordinatur. Sed mater Domini
nunquam voluit carnali copula vri: quia
hoc derogaret virginitati mentis ipsius. Ergo non debuit esse
desponsata.

2. Præterea, quod Christus ex Virgine nasceretur,
mirum.

*Epist. 3. ante
medum il-
lud. 2.*
miraculum fuit, unde Aug. dicit in Epist. ad Volustanum, ipsa Dei virtus per inuoluta matris virginea viscera, membra infantis eduxit, quae postea per clausa ostia, membra iuuenis intro duxit: hic si ratio queritur, non erit mirabile: si exemplum poscitur, non erit singulare. Sed miracula sunt ad confirmationem fidei: vnde debent esse manifesta. Cum igitur per desponsationem hoc miraculum fuerit obumbratum, videtur non fuisse conueniens, quod Christus de desponsata nasceretur.

*et in Matt.
super illud.
Cum esset
desponsata,
anno 9.*
3. Præterea, Ignatius martyr, vt Hierony. dicit super Mat. hanc causam assignat desponsationis matris Dei, vt partus eius diabolo celaretur, dum eum putat non de virgine, sed de vxore generatum. Quae quidem causa nulla esse videtur: tum quia diabolus ea, quae corporaliter sunt, perspicacitate sui sensus cognoscit: tum etiam quia postmodum per multa euidencia signa demones aliquoties Christum cognouerunt, vnde dicitur Marc. 1. quod homo in spiritu immundo exclamauit dicens. Quid nobis & tibi Iesu Nazarene, venisti ante tempus perdere nos: scio quod sis sanctus Dei. Non ergo videtur conueniens fuisse, quod mater Dei esset desponsata.

*super illud
Mat. 1. Cum
esset despon-
sata, anno 9.*
4. Præterea, Aliam rationem assignat Hiero. ne lapidaretur mater Dei à ludæis, sicut adultera. Hæc autem ratio nulla esse videtur: si enim non esset desponsata non posset de adulterio condemnari. Et ita non videtur rationabile fuisse, quod Christus de desponsata virgine nasceretur.

Sed contra est, quod dicitur Matth. 1. Cum esset desponsata mater eius Maria Ioseph, & Luc. 1. Missus est Gabriel Angelus ad Mariam virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph.

*1. in Luc. 1.
inter prin-
cipium
et medium
10. 1. 3. in
Luc. non
procul à pri-
mo. 10. 5.*
Respondeo dicendum, quod conueniens fuit Christum de desponsata virgine nasci tum propter ipsum, tum propter matrem, tum etiam propter nos. Propter ipsum quidem Christum, quæ ad duplicem rationem. Primo quidem, ne ab infidelibus tanquam illegitimè natus abiceretur. Vnde Ambrosius dicit super Luc. Quid Iudæis, quid Herodis posset ascribi, si natum non videretur ex adulterio persequenti? Secundum, vt consuetudo eius genealogia per virum describeretur. Vnde dicit Ambrosius super Luc. Qui in seculum venit, seculi debuit more describi, viri autem persona queritur, quoniam senatu & reliquis curiis ciuitatis generis asserit dignitatem. Consuetudo etiam nos instruit Scripturarum, quæ semper viri originem querit. Tertiò, ad tutelam pueri nati, ne diabolus contra eum

*Vt refert
Hier. 1. cap.
Mat. 1. anno 9.
& Beda in
par. 4. cap. 1.
Luc. 1. anno 2.*
vehementius nocuerit a procuratore. Et ideo Ignatius dicit ipsam fuisse desponsatam, vt partus eius diabolo celaretur. Quartò, vt à Ioseph nutriretur: vnde & pater eius dictus est, quasi nutritius: Fuit etiam conueniens ex parte Virginis. Primo quidem: quia per hoc redditur immunis à pena, ne scilicet lapidaretur à Iudæis tanquam adultera: vt Hieron. dicit. Secundum, vt per hoc ab infamia liberaretur. Vnde dicit Ambrosius super Luc. quod desponsata est, ne remota a virginitatis adueretur infamia, cui grauis alius corruptela videretur in signe præferre, Tertiò, vt ei à Ioseph ministerium exhiberetur: vt Hieron. dicit.

*Super illud
Mat. 1. Cum
esset despon-
sata, anno 6.
lib. 7. in Luc.
non procul à
primo. 10. 5.*
Ex parte etiam nostra hoc fuit conueniens. Primo quidem, quia testimonio Ioseph comprobatum est, Christum ex virgine natum. Vnde Ambrosius dicit super Luc. Locupletior testis pudoris maritus adhibetur, qui posset & dolere iniuriam, & vindicare opprobrium, si non agnosceret sacramentum. Secundum, quia ipsa verba Virginis matris magis credibilia redduntur, suam virginitatem asserentis. Vnde Ambrosius dicit super Luc. Fides Marie verbis magis adsciscitur, & mendacij causa remouetur. Videretur enim culpa obumbrare voluisse in nupta mendacio prægnans: causam autem mentiendi desponsata non habuit, cum coniugij præmium & gratia nuptiarum partus sit feminæ. Quæ quidem duo pertinent ad firmitatem fidei nostræ. Tertiò, vt tolleretur excusatio virginibus, quæ propter suam incautelam non vitant infamiam. Vnde Ambrosius dicit. Non decuit virginibus sinistra opinione

viuentibus, velamen excusationis relinqui, quod infamata mater quoque Domini videretur. Quartò, quia per hoc significatur vniuersa Ecclesia: quæ cum virgo sit, desponsata tamen est vni viro Christo, vt August. dicit in lib. de sancta Virginitate. Potest etiam, & quinta ratio esse, quod mater Domini fuit desponsata, & virgo: quia in persona ipsius & virginitas & matrimonium honoratur, contra hereticos alseri horum detrahentes.

Ad primum ergo dicendum, quod Beata Virgo mater Dei ex familiari instinctu Spiritus Sancti credenda est, desponsari voluisse, confidens de diuino auxilio, quod nunquam ad carnalem copulam perueniret. Hoc tamen diuino commisit arbitrio, vnde in nullo detrimentum passa est virginitas.

Ad secundum dicendum, quod sicut Ambrosius dicit super Lucam, maluit Dominus aliquos de suo ortu, quam de matris pudore dubitare. Sciebat enim teneram esse virginis venerandiam, & lubricam famam pudoris: nec putauit ortus sui fidem, matris iniurijs astruendam. Sciendum tamen, quod miraculorum Dei quedam sunt, de quibus est fides: sicut miraculum virginei partus, & resurrectionis Domini, & etiam Sacramenti altaris, & ideo Dominus voluit ista occultiora esse, vt fides eorum magis meritoria esset. Quedam vero miracula sunt ad fidei probationem: & ista debent esse manifesta.

Ad tertium dicendum, quod sicut August. dicit in 2. de Trinitate, diabolus multa potest virtute suæ naturæ, à quibus tamen prohibetur virtute diuina. Et hoc modo potest dici, quod virtute naturæ suæ diabolus cognoscere poterat matrem Dei non fuisse corruptam, sed virginem: prohibebatur tamen à Deo cognoscere modum partus diuini. Quod autem postmodum eum aliquoties cognouit diabolus esse filium Dei, non obstat: quia iam tempus erat, vt Christus suam virtutem contra diabolum ostenderet, & persecutionem ab eo concitatam pateretur. Sed in infantia oportebat impediri malitiam diaboli, ne eum acius persequeretur, quando Christus nec pati disposuerat, nec virtutem suam offendere: sed in omnibus, alijs infantibus se similem exhibebat. Vnde Leo Papa in sermone de Epiphania dicit, quod Magi viderunt, & adorauerunt puerum Iesum quantitate paruulum, aliena opus indigum, fandi impotem, & in nullo ab humana infantia generalitate dissimilem. Ambrosius tamen super Luc. videtur hoc magis referre ad membra diaboli. Præmissa enim hac ratione, scilicet de fallendo principem mundi, subdit. Sed tamen magis fecerunt principes seculi, demonum enim malitia, facile etiam occulta deprehendit, at verò qui secularibus vanitatibus occupantur: scire diuina non possunt.

Ad quartum dicendum, quod iudicio adulterarum lapidabatur secundum legem non solum illa, quæ in merat desponsata, vel nupta, sed etiam illa, quæ in domo patris custodiebatur, vt virgo quandoque nuptura. Vnde dicitur Deuterono. 22. Si non est in puella inuenta virginitas, lapidibus obruent eam viri ciuitatis illius, & morietur, quia fecit nefas in Israel, vt fornicaretur in domo patris sui. Vel potest dici secundum quosdam, quod beata Virgo erat de stirpe Aaron: vnde erat cognata Elisabeth, vt dicitur Luca 1. Virgo autem de genere sacerdotali, propter stuprum occidebatur: legitur enim Leuit. 21. Sacerdotis filia, si deprehensa fuerit in stupro, & violauerit nomen patris sui flammis exuretur. Quidam re-

ferunt verbum Hieronymi ad lapidationem infamiam.

COMMEN-

Vndecim rationes congerit D. Thom. vt ostendat oportuisse matrem Dei, quamuis ex sponso conceptura non esset, illius tamen societate, & vinculo non carere, ex parte Dei, seu Christi, ipsius Virginis, & nostra desumptas, quas optimis Patrum testimonij confirmat, & omnes sunt aptissimæ, & perspicuæ: solum duæ peti difficultates possunt, quas ipsemet D. Thom. tetigit in argumento tertio, & quarto.

Omissis ergo clarioribus: prima quæ difficultatem patitur, est, (quam D. Thom. in primo membro tertio loco posuit) Deiparam scilicet fuisse nuptam, vt partus eius celaretur diabolo dum Christum putat non ex virgine, sed ex Iosepho generatum. Quæ ex Ignatio retulit Hieronym. Matth. 1. & ea vtuntur alij Patres, vt Ambros. libr. 2. in Lucam in principio, & Damascenus libr. 4. de fide capit. 15. Basil. homilia de humana Christi generatione, Bernardus homilia tertia in Missus est, & homilia 4. in vigilia natiuitatis, Rupertus libro vndecimo de Victoria Verbi, cap. 19. Non tamen desunt Theologi, qui propter tertium argumentum D. Thomæ hic, eam contemnant, vt Scotus in 4. dist. 30. quæst. 2. & Abulens. quæst. 31. in primum caput Matth. Quia generatio, & integritas virginalis sunt res corporeæ, quas Angelus euidenter potest intueri, ergo non obstante matrimonio, potuit demon euidenter cognoscere Virginem nunquam cum Iosepho conuenisse, & non solum absque opera viri: sed etiam absque naturali mora filium concepisse, & post illius partum, virginal claustrum eius integrum permanisse. Quod si cum D. Thoma respondeas, demonem non semper omnia actu intueri, & diuina prouidentia potuisse fieri, vt hæc omnia nunquam aduerteret. Instat Scotus, nam hoc ipsum fieri potuit sine coniugio. Et sicut nunc existimauit demon Virginem concepisse ex Iosepho: ita tunc ex alieno viro concepisse putaret. Sed non videtur affectus Scotus pijsimam sanctorum Patrum mentem, tantam enim habuerunt de puritate, & castitate Virginis existimationem, vt non crediderint potuisse in parua suspicionem venire, etiam apud demonem. Vnde, si non potuisset existimare, illam concepisse ex proprio marito, potius suspicaretur, sine opera viri, quam ex prauo concubitu concepisse. Diuturna enim experientia, & obseruatione probè cognoscebat Virginis sanctitatem, & puritatem. Expertus etiam erat, nunquam se potuisse vel minimum prauum motum in ea excitare: cum tamen aliis non ignoret nullam ferè fornicationem fieri, nisi ipso auctore, & incitatore. Denique expertus erat nunquam Virginem vel otiosum verbum esse locutam, nedum cum homine aliquo sermonem turpem miscuisse. Et ideo omnibus pensatis, vel nullo modo, vel ægerimè posset induci, vt Beatam Virginem turpiter concepisse sentiret. Vt ergo saltem commodius illi occultaretur mysterium, ipseque facilius, & securius à curiosa obseruatione, & inquisitione abstraheretur, aptissimum medium fuit, Virginem esse desponsatam viro.

Vnde Damascenus, libr. 4. capit. 15. & Theophyl. Matthei primo, dicunt, Demonem propter Isaia Prophetiam, sollicitè obseruasse Virginem, ideo quæ Mariam nuptam fuisse, vt facilius ille decipi potuisset.

Sed occurrit Abulensis, quia non erat necessariū hoc mysterium occultari demoni magis, quam alia Christi miracula. Illi verò etiam D. Thomas respondit, id oportuisse, ne statim à principio demon agnosceret Christum esse Messiam in lege promissum. Quod facile coniectaret, si intelligeret eum sine opera viri de Virgine esse conceptum, Non enim

A ignorabat vaticinium Isaia capitulo septimo, in Messia promisso esse implendum. Deinde, quia cognito hoc mysterio, scilicet hunc hominem, solius Dei singulari virtute & opera esse formatum, consequenter, vel intelligeret, vel suspicaretur illum non esse instar aliorum, nec in peccatis conceptum, & alia similia, quæ ante passionem oportuit latere demonem, ne Christi mortem, nostramque redemptionem impediret. Et ita factum esse docent citati Sancti Patres, & eleganter Leo Pap. sermone 2. de natiuitate. Et alij plerique, quibus immerito, & sine fundamento contradicit Abulensis.

Secunda ratio, quæ nonnullam difficultatem habet, est quinta apud D. Thomam, seu prima in secundo membro, scilicet oportuisse Deiparam esse desponsatam, ne lapidaretur, vt adultera. Quæ ratio est Hieronymi, Matth. primo, In qua statim occurrit difficultas, quam D. Thomas argumento quarto attingit. Videtur enim inuolueri repugnantiam quandam, quomodo enim posset esse adultera, si non esset desponsata? Responso verò est, sensum Hieronymi non esse, potuisse illam, si non esset desponsata, puniri propter existimatum peccatum adulterij, sed potuisse puniri eadem poena, qua adultera puniebantur. Quia virgo, quæ in domo parentum fornicabatur, lapidibus obruebatur, Deuteronom. vigesimo secundo, & si erat filia sacerdotis, flammis exurebatur, Leuitici vigesimo primo. Sed hoc posterius (quamuis ex aliorum opinione hic à D. Thom. referatur) re tamen vera in Deipara non habet locum, vt constat ex superius tractatis. Cætera clara sunt in articulo. Solum responso ad primū indiget maiori explicatione, quam in sequenti disputatione commodius trademus.

ARTICVLVS II.

Verum inter Mariam & Ioseph fuerit verum matrimonium.

AD secundum sic proceditur. Videtur, quod inter Mariam & Ioseph non fuerit verum matrimonium. Dicit enim Hieronymus contra Heluidium, quod Ioseph Maria custos fuit potius, quam maritus eius. Sed si fuisset verum matrimonium, verè Ioseph maritus eius fuisset. Ergo videtur quod non fuerit verum matrimonium inter Mariam & Ioseph.

2. Præterea, super illud Matth. 1. Iacob genuit Ioseph virum Mariæ, dicit Hieronymus. Cum verum audieris, suspicio tibi non subeat nuptiarum, sed recordare consuetudinis Scripturarum, quod sponsi viri, & sponsæ vxores vocantur. Sed verum matrimonium non efficitur ex sponsalibus, sed ex nuptijs. Ergo non fuit verum matrimonium inter Beatam Virginem & Ioseph.

3. Præterea, Matth. 1. dicitur. Ioseph vir eius cum esset iustus, & nollet eam traducere, scilicet in domum suam ad cohabitationem assiduam, voluit eam occultè dimittere, id est, tempus nuptiarum mutare: vt Remigius exponit. Ergo videtur quod nondum nuptijs celebratis, nondum esset verum matrimonium: præsertim cum post matrimonium contractū non liceat alicui sponsam dimittere.

Sed contra est, quod Augustinus dicit in libro de consensu Evangelistarum. Non erat fas, vt Ioseph ob hoc à coniugio Maria separandum Evangelista putaret, quod non ex eius concubitu, sed Virgo peperit Christum. Hoc enim exemplo magnificè insinuat fidelibus coniugatis, etiam seruata pari consensu continentia, posse permanere, vocariq. coniugium, non permixto corporis sexu.

Respondet dicendum, quod matrimonium siue coniugium

Ignas.
Hieronym.
Ambros.
Damascen.
Basil.
Bernard.
Rupert.

Scotus.
Abulens.

Damasc.
Theoph.

Obiectio.
Abulens.

Leo Pap.

Hieronym.
Obiectio.

Responso.

Deut. 22.
Leuit. 24.

165.
4 d. 30 q. 2.
ar. 2. & op.
60 ca. 2. col.
3. Et Matth. 1.
col. 20. ad fin.
Tit lib. est de
sancta virginitate Beatæ
Mariæ ali-
quantulum
à prin. to. 3.
In 1. cap.
Mat. tom. 9.

Lib. 2. cap. 7.
ante mediū,
tom. 4.
Idem habet
Aug. lib. 12.
contra Faust.
sum, c. 2. in
fine.

DISPUTATIO VII.

in tres Sectiones distributa.

De Virginis matrimonio cum sponso suo Ioseph.

T disputationem hanc commodius tractemus, & seriem, ac ordinem rerum, quæ ad vitam, & statum virginis pertinent, in his disputationibus, quoad fieri possit teneamus, supponendum hoc loco breuiter est, quomodo B. Virgo vitam transegerit ab ortu vsque ad desponsationem suam. Referunt enim grauissimi, & antiquissimi Patres tribus tantum annis in domo parentum mansisse, tertio verò ætatis anno fuisse in templo præsentatam, cuius præsentationis festum Ecclesia celebrat, ut suo loco dicemus agentes de cultu Virgini debito. Dicunt præterea, B. Virginem mansisse in templo, ibique in diuinis laudibus, & altissima contemplatione vitam transegerisse, vsque ad desponsationem suam. Cum enim in lege veteri filij primogeniti Deo offerrentur, quamuis à parentibus redimi possent (Leu. 27.) non tamen ad hoc tenebantur, sed poterat eos ad templi ministerium, seu diuinum cultum ibi relinquere, Deoq; dicare, sicut legimus fecisse Annam matrem Samuelis 1. Reg. 1. cum qua confert Annam Virginis matrem Greg. Nyss. oratione de Christi natiuitate. Quamquam vero lex de offerendis primogenitis ad offerendas filias, non obligaret, poterant tamen parentes voluntarie eas offerre, ac diuino muneri consecrare. Vnde intelligimus fuisse in templo locum aliquem accommodatum, in quo possent virgines Deo dicatæ tute habitare, ut expressius, quam alij, indicauit Ambros. lib. 2. de virginibus & colligi potest ex 2. Machab. 1. in verbis illis, Sed & virgines, quæ conclusæ erant procurrebant ad Oniam. Et Exod. 38. sit mentio mulierum, quæ excubabant in ostio tabernaculi. Facit etiam, quod 4. Reg. 11. dicitur, Iosaba filiam Regis Iorâ furatam esse Ioas filium Ochozæ, quem sex annis secum habuit clam in domo Domini. Denique Luc. 2. dicitur de Anna Prophetissa, quod non discedebat de templo ieiunjs & orationibus seruens nocte & die, erat ergo in templo locus, ubi huiusmodi personæ possent habitare. Vnde etiam Iosephus libr. 8. antiquit. cap. 3. refert fuisse in templo varias cellulas, quæ ad huiusmodi habitationem poterant esse accommodatissimæ. Vbi licet de templo Salomonis loquatur, idem tamen proportionaliter intelligi potest de templo postea rearedificato. Plura de hoc loco legi possunt in Canis. lib. 1. de Dei para, cap. 12.

In hoc ergo loco Deipara Virgo permansit vsque ad nobiles annos, Soli Deo vacans, & forma virtutis effecta, ut Ambrosius dicit libr. 2. de virginibus. Quos enim Deus singulariter sibi consecrat, ab infantia separatur à cura sensibilibus rerum, ut sibi liberius vacare possint. Quod in multis & præsertim in Ioanne Baptista cernimus, & multo perfectius credendum est hoc esse concessum Virgini. Vnde etiam referunt authores graues, toto illo tempore accepisse Virginem cibum ministerio Angelorum. Quod ex Hieronymo refert Bonauent. in lib. meditationum vitæ Christi cap. 3. & Greg. Nicomediensis. homil. de oblatione virginis in templo, & Cedrenus in compendio historiæ. Et facile credi potest, nam simile priuilegium concessum legimus Paulo primo Eremitæ longo vitæ tempore. Quid ergo mirum, quod fuerit concessum Beatæ Virgini, eo præsertim tempore, quo vitam tantum contemplatiuam profitebatur, ne vel minimum de illius cura remitteret, ut corpori necessaria curaret? Denique, indubi-

Pueritia vir-
ginis qualis

Ambros.
2. Machab. 3.

Exod. 38.

4 Reg. 11.

Luc. 2.

Locus in tem-
plo Salomo-
nis deputa-
tus virginibus.
Ioseph.

Ambros.

Habitatio
& exercitia
Virginis in
templo, quæ
lia.

Hieronymus,
Bonauent.
Greg. Nicomediensis.
Cedrenus.

latum

giū dicitur verum ex hoc, quod suam perfectionem attingit. Duplex est autem rei perfectio, prima, & secunda. Prima quidem rei perfectio consistit in ipsa forma, ex qua speciem sortitur, secunda vero perfectio consistit in operatione rei, per quam res aliquam suum finem attingit. Forma autem matrimonij consistit in quadam indiuisibili coniunctione animorum, per quam vnus coniugum indiuisibiliter alteri fidem seruare tenetur. Finis autem matrimonij est proles generanda, & educanda. Ad quorum primum peruenitur per concubitum coniugalem: ad secundum per alia opera viri & vxoris, quibus sibi inuicem obsequuntur ad prolem nutriendam. Sic igitur dicendum est, quod quantum ad primam perfectionem, omnino verum fuit matrimonium Virginis matris Dei, & Ioseph: quia vterque consensit in copulam coniugalem: non autem expresse in copulam carnalem, nisi sub conditione, si Deo placeret. Vnde & Angelus vocat Mariam coniugem Ioseph, dicens ad Ioseph, Matt. 1. Noli timere accipere Mariam coniugem tuam.

Quod exponens Augustinus in libro de Nuptiis, & concupiscentia dicit. Coniux vocatur ex prima desponsationis fide, quam concubitu nec cognouerat, nec fuerat cogniturus. Quantum verò ad secundam perfectionem, quæ est per actum matrimonij, si hoc referatur ad carnalem concubitum, per quem proles generatur, non fuit illud matrimonium consummatum. Vnde Ambrosius dicit super Lucam. Non te moueat, quod frequenter Mariam Scriptura vocat coniugem, non enim virginis ereptio, sed coniugij testificatio, & nuptiarum celebratio declaratur. Habuit tamen illud matrimonium etiam secundam perfectionem quantum ad proles educationem. Vnde Augustinus dicit in libr. de Nuptiis, & concupiscentia. Omne nuptiarum bonum impletum est in illis parentibus Christi, proles, fides, & sacramentum. Prolem cognoscimus ipsum Dominum Iesum: fidem, quia nullum adulterium: sacramentum, quia nullum diuortium. Solus ibi nuptialis concubitus non fuit.

Ad primum ergo dicendum, quod Hier. accipit ibi matrem ab actu matrimonij consummati.

Ad secundum dicendum, quod nuptias Hieron. vocat nuptialem concubitum.

Ad tertium dicendum, quod sicut Chrysostomus dicit super Mattheum Beata Virgo sic fuit desponsata Ioseph, quod etiam esset domi habita. Nam sicut in ea, quæ in domo viri concipitur, intelligitur conceptio maritalis: sic in ea, quæ extra domum concipitur, est suspecta conceptio. Et ita non esset sufficienter prouisum sicut Beata Virginis per hoc, quod fuit desponsata, nisi etiam fuisset domi habita. Vnde quod dicitur, ut nollet eam traducere, melius intelligitur, id est, nollet eam dissimulare in publicum, quam quod intelligatur de translatione in domum. Vnde & Euangelista subdit, quod voluit occulte dimittere eam. Quamuis tamen esset domi habita propter primam desponsationis fidem, nondum tamen interuenerat solennis celebratio nuptiarum, propter quod etiam nondum carnaliter conuenerant. Vnde sicut Chrysostomus Homil. 4. in Mattheum dicit, Non dicit Euangelista, antequam duceretur in domum sponsi, etenim intus iam erat. Consuetudo enim fuit veteribus, ut sponsa in sponsum domibus haberetur. Et ideo etiam Angelus dicit Ioseph, Ne timeas accipere Mariam coniugem tuam, id est, non timeas nuptias eius solenniter celebrare. Licet alij dicant, quod nondum erat in domum inducta, sed solum desponsata. Primum tamen magis consonat Euangelio.

Homil. 4. in
Matth. super
illud an-
tiquum con-
uentum 10. 2.

Hic articulus non indiget alia expositione, præter sequentem disputationem.

tatum est toto illo tempore B. Virginem ardentissimis desideris, ac frequentissimis orationibus incarnationem filij Dei postulasse, tanto maiori amore, merito, atque efficacia, quam omnes superiores Sancti, ac Prophetæ, quanto eos perfectione gratiæ, & sanctitatis superabat, ut in superiori tomo in fine disp. 8. fufius diximus.

Addunt denique Patres, consuetudinem illius populi fuisse, ut huiusmodi virgines, quæ in templo manebant, cum primùm convenientem explefent ætatem, à sacerdotibus ad paternas domos remitterentur, ut nuptui traderentur: parentes autem B. Virginis fuisse mortuos post annos vndecim, quibus Beata Virgo in templo vixerat. Sacerdotes verò inijsse consilium, quid de sacro illo corpore statuerent, quia nec decebat, nec vilitatum erat, ut mulieriam adulta in templo versaretur, & aliunde timebant alicui viro ius, & potestatem in corpus illud facere, tandem vero diuina inspiratione, & instinctu decreuiffe, eam tradere nomine desponsationis, cuidam viro ad custodiendam eius virginitatem idoneo, qualis Ioseph ex eadem familia, & tribu inuentus, & existimatus est. Ita ferè Greg. Nyss. homil. de Christi natiuit. Damascen. lib. 4. de fide c. 15. Nicephor. ex Euodio, lib. 1. c. 7. & lib. 2. cap. 3. Andreas Cretens. orat. de dormitione Virginis, & Simeon Metaphras. orat. de ore Virginis. Indicant etiam Orig. tract. 2. 6. in Matth. & Theophylact. Matth. 23. & alij authores supra citati. Ut ergo hoc vltimū explicetur, tractandum superest, qualis fuerit desponsatio Virginis cum Ioseph, & quo tempore, modo facta.

SECTIO I.

Virum inter Mariam, & Ioseph verum matrimonium interceserit.

Ratio dubitandi sumi potest ex historia nuper relata, qua significatur illud non fuisse verum matrimonium, sed veluti quoddam pactum ad mutuam tantum cohabitationem ordinatum, & ut Ioseph B. Virgini ministraret, eiusque virginitatis custos, & testis existeret. Vnde Hieronym. Matth. 1. dicit Ioseph fuisse nutritum, non maritum, & Bernard. homil. 2. in Missus est, Virum, inquit, nominat, quia homo virtutis erat, non quia maritus. Sic Petrus Chrysost. sermon. 157. Ioseph, inquit, maritus solo nomine, conscientia sponsus. Et ferè eodem modo Hilar. can. 1. in Matth. dicit Virginem fuisse sponsam, non verò coniugem. Et Chrysost. homil. 4. in Matth. Coniugis, inquit, nomine sponsum intelligit. Eodem modo loquitur Gregor. Nyssen. dicta homil. de natiuit. Gregor. Magn. homil. 26. 27. in Euangelia. Epiphani. hæres. 78. obscurius verò loquitur Cyrill. Ierosolymit. catechesi 12. circa finem dicens. Meminimus Iacob, qui prius, quam Rachel acciperet, dicebat ad Laban, da mihi uxorem meam, sicut enim illic ante nuptiarum constitutionem, cum tantum promissio intercesisset, vxor Iacob nominabatur: sic & Maria propter solam desponsationem vxor Ioseph vocabatur. Indicat ergo non fuisse verum matrimonium. Confirmatur primo ex Cyprian. sermon. de passione domini, Ambros. epistol. 79. & lib. 2. in Lucam, in princip. & lib. de institut. Virginis cap. 6. & 7. dicentibus Christum in cruce separasse matrem à Ioseph, eamque Ioanni tradidisse, ut indicaret inter eos verum coniugium non intercesisse. Quod etiam indicauit Chrysost. homil. 5. in Matth. post med. Confirmatur secundo, quia votum castitatis repugnat cū vero matrimonio, imo & propositum nunquam accedendi ad virum: quia matrimonium intrinsecè includit consensum in copulam conjugalem: diximus autem supra habuisse Virginem propositum, & votum absolutum virginitatis, ergo.

A Dicendum verò est, B. Virginem verum, ac proprium matrimonium ratum cum Ioseph contraxisse. Hanc veritatem esse de fide docent omnes Theologi in 4. d. 29. & 30. & sentit D. Thom. hic, & probatur. Primo ex Luc. 1. Missus est Angelus Gabriel ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Ioseph, & cap. 2. Ascendit Ioseph in Bethlehem, ut profiteretur cum Maria desponsata sibi vxore. Matth. 1. Cum esset desponsata mater Iesu Maria Ioseph. Vbi verbum illud, desponsata, matrimonium ratum significat, ut constat ex verbis sequentibus, primo, ex illo, Antequam conuenirent. Quo verbo significatur, quantum erat ex parte vinctuli, potuisse honestè conuenire. Deinde ex illo, Ioseph autem vir eius, nam in rigore hæc vox vinculum matrimonij significat. Præterea hoc confirmat illa sollicitudo Iosephi propter Mariæ conceptionem, quam propterea voluit occultè dimittere. Non enim dicitur propriè dimitti, nisi vera vxor. Vnde Angelus tandem discretè dixit. Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam. Coniugem enim vocatur, inquit August. lib. 1. de nupt. & concup. cap. 11. ex prima fide desponsationis, quam ibidem vocat vinculum conjugale, & fidele coniugium. Et eandem ferè sententiam habet Hieronymus contra Heluid. Secunda ratio in Scriptura fundata est, quia in Euangelio Iosephus vocatur pater Christi, nimirum, quia talis putabatur, nō alia certe ratione, nisi quia Virginem matrē Christi vxorem duxerat. Neque enim cogitandum est, fuisse Christum existimatum filium Iosephi spurium, aut illegitimè natum, hæc enim cogitatio erronea esset: nam potius ad hæc suspicionem tollendam hoc matrimonium institutum fuit, ut Patres docent.

C Nisi quis fortasse dicat, sicut fuit Ioseph existimatus pater Christi: ita fuisse existimatum maritum Virginis, non quia reuera talis fuerit: sed quia exterius talis apparebat cohabitando cum Virgine, & alia exteriora onera matrimonij cum illa sustinendo, ut verbi gratia suis laboribus familiam sustentans, & Virginem ac Christum in Ægyptum ducens, ac reducens, &c. Sed hæc euasio est contra vim verborum Scripturæ, & sine vlllo fundamento in traditione, vel scriptura, & ideo erronea est, præsertim cum nulla sit causa ad veritatem huius matrimonij negandam. Quin potius, cum B. Virgo indigeret viro aliquo, qui sibi esset in peregrinationibus comes, & in rebus ad hanc vitam transigendam sibi, & filio puero necessarijs fidelis minister, multo magis deuit illum fuisse verum maritum: id enim ad decentiam & bonum vtriusq. nomen maxime pertinebat. Et confirmatur hæc ratio, quia propter hanc causam Matthæus, c. 1. Christi genealogiam vsque ad Iosephum traxit. Et sicut Lucas narrat Gabrielem prædixisse Virgini nomen, Iesus, Christo imponendum: ita Matthæus refert idem nomen nuntiatum fuisse Iosepho, tanquam proprio viro, & veluti capiti, & gubernatori illius familie. Tertio probatur eadem veritas ex traditione Patrum, ex quibus nonnulla referuntur in decretis 27. q. 2. & videndus est etiam Augustin. supra, & lib. 23. contra Faust. cap. 8. & lib. 2. de consensu Euangelist. cap. 1. Ambros. de institut. Virginis cap. 6. & Luc. 1. vbi illa ratio vtitur. Quia maluit, inquit, Dominus quosdam de sua generatione, quam de matris pudore dubitare, indicans hoc matrimonium fuisse necessarium ad vitandam Virginis infamiam. Qua ratione vtitur etiam Basil. homil. 25. de humana Christi generatione, Origen. homil. 6. in Lucam, Bernard. hom. 2. in Missus est, Chrysost. Hieronym. & ceteri expolitores Græci, & Latini, Matth. 1. Quarta ratio hoc loco solum esse potest, quia hoc matrimonium verè, & essentialiter perfici potuit absque vlllo detrimento virginitatis, & alias fuit valde conueniens, ergo. Maiorem offendemus respondendo ad rationem dubitadi in principio positam: Minorem verò

facile

Greg. Nyss.
Damascen.
Nicephor.
Euod.
Andr. Cretens.
Simeon Metaphras.
Origen.
Theoph.

Hieronym.
Bernard.
Petr. Chrysost.
Hilar.
Chrysost.

Greg. Nyss.
Greg. Mag.
Epiphani.
Cyrill. Iero.

Cyprian.
Ambros.

Chrysost.

Verum matrimonium ratum inter Mariam, & Ioseph.

Augustin.

Hieronym.

Obiectio.

Matth. 1.

August.
Ambros.

Basil.
Origen.
Bernard.
Chrysost.
Hieronym.

D. Thom. satis ostendit D. Thomas hic art. i. cuius rationibus nihil fere addi potest. Confirmatur tandem, quia sicut virginitas, & fecunditas in Virgine coniuncta fuerunt: ita decuit statum virginitatis, & coniugij summa perfectione in eadem Virgine copulari. Nam ex virginitate habuit summam corporis, & spiritus puritatem, & integritatem, ex matrimonio vero, societatis & unitatis vinculum, & subiectionem, ac obedientiam, quam vxor marito debet. Quo factum est, vt & vtrumq; statum non ignorauerit, & tam virginum, quam coniugum fuerit exemplar.

Chrys. Sed dicet aliquis, omnes rationes quas D. Thomas affert, sumptas esse ex parte Dei, & diuinæ providentiæ, quæ hoc matrimonium specialiter ordinavit, oportere tamen rationem aliquam reddere ex parte Virginis, quæ ipsam ad matrimonium contrahendum inclinaverit. Cum enim ipsa virginitatem vouisset, certum est non contraxisse matrimonium propter filiorum procreationem, qui solet esse veluti proprius & intrinsecus matrimonij finis, nec etiam potuit illis rationibus moveri, quæ ex parte diuinæ providentiæ afferuntur, cum illæ omnes mysterium Incarnationis respiciant, & futuram proles conceptionem mirabilem, de qua ipsa ante Gabrielis annunciationem nihil potuit cogitare. Nisi fortasse quis dicat, ex Cedreno in compendio historiæ, Mariam anno duodecimo ætatis suæ reuelatione diuinæ cognouisse futuram se matrem Dei, & hominis. Quod est prorsus falsum, & absurdissimum, & plane repugnans ijs, quæ de Angelica Annunciatione Lucas narrat. Turbatio enim Virginis, eiusque cogitatio, ac interrogatio plane indicant eam fuisse antea prorsus tanti ignaram mysterij, quod tunc per Angelum didicit, vt omnes Patres intelligunt. Respondetur ergo primo ex Augustini lib. de sancta virginit. cap. 4. sic scribente, *Licet virginem se antea Deo vouisset, quia hoc Israelitarum mores adhuc recusabant, desponsata est viro, non violenter ablaturo, sed potius contra violentos custodituro, quod illa iam voverat.* Itaque nubere voluit, vt in externo statu, & vitæ genere suæ genti sese accommodaret, & morem gereret, & fortasse etiam, vt sacerdotibus, & parentibus si vivebant (hoc enim incertum est) obediret. Secundo vero addendum est, hoc fecisse ex diuina reuelatione, seu speciali instinctu. Vnde potissima ratio nubendi illi fuit, quia intellexit, hanc fuisse diuinam voluntatem, quamuis rationem eius eo tempore non cognosceret, neque amplius inquireret, quam diuinum beneplacitum.

Ad rationem dubitandi in principio factam vt respondeamus, distinguenda sunt tria, quæ in matrimonio possunt interuenire. Primum est vinculum matrimonij, quod perficitur mutuo consensu, quo coniuges adinuicem sibi tradunt ius, & potestatem in sua corpora, vt constat ex Nicolao Pap. in cap. sufficiat 27. quæst. 2. Secundum est mutua cohabitatio in eadem domo, cum mutuis obsequijs, &c. quæ neque ad matrimonium sufficit, vt de se constat, quia sine vinculo reperiri potest inter fratrem, & sororem, nec est necessaria, vt etiam per senotum est, quia est quid posterius, & valde extrinsecum. Tertium est vsus matrimonij, per carnalem copulam, & hanc etiam constat non esse de essentia veri matrimonij, vt tradunt omnes Theologi, in 4. distinct. 30. & rectè tractat Vualdens. 2. tom. de sacramentis cap. 130. & colligitur aperte ex dicto capite sufficiat, & ex Florentino Concil. in decreto Eugenij, vbi definit matrimonium perfici mutuo consensu, qui sine dubio copulam antecedit, & Tridentin. sessio. 24. vbi distinguit matrimonium ratum à consummato, & supponit illud esse verum matrimonium. Et idem habet communis traditio, & consensus Ecclesiæ, imò à principio fuit verum matrimonium inter Adam, & Eua in Paradyso terre.

Fr. Suarez, Tom. 2.

stri, in quo carnalem copulam non habuerunt. Sicut ergo in rebus, quæ vsu non consumuntur, dominium distinguitur ab vsu, & absque illo haberi potest, ita in matrimonio potest dari potestas, & dominium in corpus coniugis absque vsu copulæ carnalis, & in traditione illius dominij, vel potestatis consistit vera ratio matrimonij, vt ex Paulo primæ ad Corint. 7. colligitur dicente. *Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir, &c.*

Ad sanctos ergo in principio citatos respondetur verbis Ambrosij, *Virgo desponsata viro coniugu nomen accepit. Non enim desolatio virginitatis facit coniugium, sed pactio coniugalis.* Quocirca nomine sponsalium citati Patres matrimonium ratum, non consummatum intelligunt. Quod si interdum matrimonij, aut mariti nomen fugere videntur, solum hoc faciunt, vt significant non peruenisse ad dictum statum copulæ coniugalis. Vnde (vt Hieronym. notat) in Scriptura sacra *sponsa* dici solet, quæ nupta est, & interdum dicitur *accipi in coniugem*, quando matrimonium consummatur, vt de Rebecca, Lia, & Rachel constat Genes. 24. & 29. quanquam hic vsus vocum non semper sit idem, vt patet ex illo exemplo, quo Cyril. Ierosolym. utebatur, quod est prudenter interpretandum. Non enim assertur, quia in omnibus sit simile, sed quia à fortiori concludit. Nam, si Rachel propter solam promissionem vocata est *coniuux*, multo magis B. Virgo propter sponsalia, quamuis nulla copula intercesserit.

Ad primam confirmationem respondetur, Patres ibi citatos eodem sensu esse intelligendos. Vnde Chrysostomus solū inde concludit Beatā Virginem non habuisse alios filios præter Christum, vt scilicet excludat matrimonij consummationem, non veritatem. Quod autem Ambrosius, & Cyprianus in illa coniectura supponere videntur, scilicet, tempore mortis Christi Iosephum superstitem fuisse, incertum est, & non admodum verisimile. Quin potius ex eo, quod Christus matrem suam Ioanni commendauit, inferri certius posset, eo tempore Ioseph fuisse mortuum. Nam illo viuentē, non quæsiuisset Christus fideliorē alium Virginis focum, ac ministrum. Nisi forte dicatur, fuisse ad eō senem, vt alterius ope indigeret. Sed credibilis est fuisse iam mortuum, vt docent Epiphanius hæresi septuagesima octaua, Vincentius sermone de S. Ioseph. Petrus Comesstor. capite 38. suæ histor. Et probabile est ante trigessimū annum ætatis Christi obiisse. In Euangelio enim, vsque ad duodecimū ætatis annum Christi Domini, sit eius mentio, & non amplius, neque in nuptijs Canæ Galileæ neque in historia passionis, neque alijs in locis, vbi sit mentio matris, & fratrum Domini, quod est signum illum fuisse iam mortuum. Nam cum vivebat, fere semper simul cum Virgine coniungebatur, & nominabatur.

Ad secundam confirmationem, quidam dicunt, ante sponsalia conuenisse inter Ioseph, & Mariam, neutrum ab altero petiturum fore debitum, & ita veluti sub hac conditione contraxisse, vt neuter peteret, aut redderet debitum. Hanc enim conditionem non esse contra substantiam matrimonij, defendit Palud. in 4. d. 30. quæst. 2. & Carthus. in vita Christi part. 1. cap. 3. Abulens. c. 30. numer. p. 32. Ger- son serm. de natiuitat. Mar. & creditur fuisse opinio Hugonis de S. Victore, sed falso. Et ratio esse potest, quia cum dominium (vt dictum est) distinguatur ab vsu, conferre illud poterat sub conditione nunquam vtendi tali re, quia hæc conditio non est contraria traditioni dominij. Quod patet, quia potest habere aliquem effectum, vt in præfenti materia, si quis contrahat cum hac conditione, manet inhabilis ad contrahendum cum alio. Item si postea velint coniungi, & non vt illa conditione, non erunt for-

G

nicarij.

nicarij. Item, quia si in huiusmodi casu maritus inferat vim uxori, licet peccet contra iustitiam, & pactum initum, non tamen erit fornicarius. Sed quidquid sit, an hæc conditio sit contra substantiam matrimonij, vt D. Thomas & eius discipuli communius opinantur, & indicatur in cap. ult. de conditionibus appositis, de quo infra suo loco dicendum est, non censo tamen fuisse in presenti matrimonio necessarium. Primum, quia D. Thomas hic, & præcedenti quaestione contrarium aperte sentit, scilicet inter Mariam, & Ioseph nihil esse actum de seruanda virginitate, nisi post matrimonium contractum. Secundo, quia illa conditio, non est consentanea matrimonio, esto non esset contra substantiam eius. Tercio, quia sola non sufficit ad perfectionem voti castitatis. Nam, qui absolutum votum virginitatis emisit, non posset sua autoritate contrahere matrimonium etiam sub illa conditione, vel intentione, præsertim animo perseverandi in illo statu. Nam si id faceret animo transeundi ad religionem, non esset intrinsecè malum, vt Sotus, & alij docuerunt, & colligitur ex c. commissum, de sponsal.

D. Thom.

Hugo. Viti.
D. Thom.
Albert.
Magn.

Dicendum ergo est, cum Hugone Victor. lib. de Virginit. Mariæ, quem S. Tho. Albert. Magn. & ceteri scholastici secuti sunt, & fuit etiam sententia antiquorum Patrum (vt supra vidimus) Beata Virginem ex diuina reuelatione contraxisse matrimonium. In omnibus enim rebus speciali Spiritus Sancti directione regebatur, præsertim in re grauissima, & quæ ad statum totius vitæ pertinebat, & ad mysterium Incarnationis proximè ordinabatur. Eadem autem reuelatione intellexit Beata Virgo suum sponsum libenter in perpetuam virginitatem fuisse consensurum, nullumque detrimentum perfectioni suæ virginitatis allaturum. Et hinc etiam intelligitur, potuisse B. Virginem consentire in verum matrimonium, non consentiendo actualiter, & explicite in carnalem copulam, neque absolute, neque sub illa conditione, si Ioseph debitum petijset. Quia iam erat certa, illum nunquam petiturum, unde superuacaneus, & otiosus fuisset talis actus. Dico autem actualiter, & expresse, quia in radice, & in causa, videtur habuisse hunc consensum, consentiendo in matrimonium, quod de se ad talem copulam ordinatur, & ita videtur loqui Caietanus, & August. in citato capitulo B. Mariæ. 27. quæ. sed vel hoc modo in radice, non est propriè velle, & maxime quando per contrariam voluntatem directè quis proponit vitare actum, & hoc modo consensus in coniugale vinculum, nihil omnino derogat virginitati, & proposito virginitatis non pugnat cum consensu contrahendi vinculum coniugale. Sicut non repugnat voluntas tradendi, vel accipiendi dominium, & non vtendi.

Caiet.

SECTIO II.

Quo tempore fuerit matrimonium perfectum, inter Mariam, & Ioseph.

Duplex perfectio matrimonij potest hoc loco considerari. Prima est essentialis, quæ consistit in ipso contractu: altera est accidentalis consistens in aliqua solennitate, seu publica cerimonia, & in cohabitatione viri, & uxoris in eadem domo. Ommitto enim carnalem copulam, quam iam exclusimus.

Matrimonialis cohabitatio inter Mariam, & Ioseph ante incarnationem factus. Orig. Luc. 1.

Primo ergo certum est, matrimonium inter Mariam, & Ioseph quoad essentialiam, & contractum, ante filij Dei Incarnationem perfectum esse. Hæc est communis sententia Patrum, & Theologorum quos supra citavi, eamque optimè confirmat Orig. homil. 6. in Lucam. Colligitur enim aperte ex illo verbo Luc. 1. Missus est Angelus Gabriel à Deo ad Virginem desponsatam viro, iam enim ostendimus illam de-

A sponsationem, verum matrimonium fuisse. Ratio etiam hoc suadet, ex fine illius matrimonij sumpta. Illud enim Deus ordinauit, ne aliqua infamia ex parte filij Virgini accresceret: oportuit ergo, vt eo tempore, quo concepit, iam haberet sponsum, ex quo posset existimari honestè, & absque turpitudine concepisse.

Difficultas ergo superest de perfectione accidentaliquo ad cohabitationem, vel solennitatem aliquam. In quo est prima sententia Caieta. hic, qui negat fuisse eo tempore nuptiarum solennitatem celebratam, fundatur in illis verbis Angeli, Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam, nondum ergo illam acceperat. Quod non potest intelligi, nisi de modo accipiendi, quando cum solennitate nuptiali, & sacerdotali benedictione sponsa viro tradebatur. Ex quo vltius infert, quod eo tempore nondum Ioseph acceperat Virginem in domesticum consortium. Vnde etiam negat fuisse perfectum matrimonium quoad cohabitationem in eadem domo. Quod confirmare conatur ex Luc. 1. vbi dicitur Beata Virgo redisse ex domo Zachariæ, nō in domum Ioseph, sed in domum suam. Idem tenet Abulen. Matth. 2. post quaestione. 33. & fauet Ansel. Matth. 1. exponens verbum illud, Noli timere accipere Mariam, hoc modo, scilicet nuptiali conuentu, & assidua cohabitatione. Et exponens verbum illud cum nollet eam traducere, inquit, in domum suam, & assidua cohabitationem.

Caiet.

Luc. 1.

Abulen.
Anselm.

C Secunda sententia media esse potest, scilicet tempore annuntiationis Angelicæ, Mariam & Ioseph, iam cohabitasse in eadem domo, nondum tamen interuenisse solennem celebrationem nuptiarum. Et coniectura est, quia propter hanc causam, nondum carnaliter conuenerant.

Maria & Ioseph in eadem domo tempore conceptionis Christi cohabitantes. Chrysost.

Dico secundo, probabilius est, Mariam & Ioseph, cohabitasse in eadem domo, tempore conceptionis Verbi diuini, quæ est expressa sententia Chrysost. hom. 4. in Matth. quam etiam indicant Gregor. Nyssenus in orat. de Christi Natiuitate, & Epiphani. hæres. 78. & eam sequuntur Iansen. Titelm. & alij Matth. 1. cap. & D. Thom. hic ait, esse magis consonum Euangelio. Quod fortasse dixit propter verbum illud Matth. 1. voluit occulte dimittere eam, quo indicatur iam antea fuisse ad cohabitandum admissam. Vt enim

Greg. Nyss.
Epiphani.
Iansen.
Titelm.
D. Thom.
Matth. 1.
Ambros.

D Ambrosius dicit libro 2. in Luc. in principio, Quam non accepit, nemo dimittit, & ideo, qui volebat dimittere, fateretur acceptam. Et ratio S. Thom. est optima, quia alias non esset satis prouisum famæ Virginitis. Nam quando sponsa concipit in domo sponsi, merito reputatur conceptio maritalis, si verò ante cohabitationem concipiat, semper est dubia, vel suspecta conceptio. Respondet Caietanus, licet non cohabitarent, talem tamen, ac tantam potuissent inter eos intercedere familiaritatem, vt omnis vitaretur infamia, præsertim, quia verisimile est Ioseph ascendisse cum Maria in domum Elisabeth, ibique habitasse mensibus tribus. Sed certe, si nondum cohabitabant, non est admodum verisimile Ioseph iuisse cum Maria, & habitasse cum illa in domo Zachariæ. Cur enim in aliena domo simul habitarent, qui nondum habitabant in propria? Ac deinde quamuis hæc, & similia sufficere possent, vt multi bonam existimationem haberent, aut non temere iudicaret, non tamen sufficerent ad vitandam suspensionem, & dubitationem aliquam, & nonnullum incontinentiæ, ac leuitatis indicium. Deinde verbum illud. Noli timere accipere Mariam, non significat denuo fuisse in domum Iosephi tradendam, sed (vt Chrys. & Ambros. expresse exponunt) monetur Ioseph, vt sponsam, quam domi habebat, & proposito, & animo dimiserat, domi retineat; ita vt sensus sit, Noli timere accipere, id est, tecum illam habitare, & cum illa simul viuere, & cohabitare, omnemque timorem, & suspensionem abijcere,

Caietan.

Chrysost.
Ambros.

Theophyl.
Euchym.Orig.
D. Thomas.Chrysost.
Greg. Papa.
August.
Inist. Mart.
Ambros.Ioseph ante
Angeli reue-
lationem, ni-
hil turpe de
Maria pra-
gnante ius-
picatur.Auctor im-
perfecti.Hieronym.
Orig.
Bernard.
Basil.
Theophyl.

Caietan.

cere, & propositum mutare. Quam expositionem etiam Theophyl. & Euchym. amplexi sunt. Præterea, verbum illud, *Et nollet eam traducere*, non significat, id est, in domum suam adducere, sed significat infamare, & vt adulteram accusare, vt communiter expositores intelligunt. Et Origenes homil. 1. in diuersos, & D. Thom. hic, & est certa expositio, si vis Græci verbi consideretur, est enim, *παράδειγμα*, quod hoc significat. Quod etiam patet ex verbis illis, *Cum nollet traducere, sed occulte dimittere*, vnum enim alteri contraponitur. Denique hoc etiam patet ex causa, quæ sed dicitur, scilicet, *Cum esset iustus*. Hæc enim non erat ratio, propter quam nollet eam in domum accipere, quanquam enim id facere posset. si esset adultera, non tamen esset ad hoc necessaria magna iustitia. Rectè ergo intelligitur, quia erat iustus, noluisse eam traducere, quod à Patribus dupliciter exponitur. Primo, quod reuera, viso evidenti effectu conceptionis, sibi persuaserit adulterium commissum, & iniuriam sibi esse illatam, fuisse autem magnæ iustitiæ opus, patienter illam ferre absque reuelatione, accusatione, vel infamia: voluisse tamen illam occultè dimittere, ne peccato consentire videretur. Ita ferè Chrysost. supra, Greg. homil. 26. in Euangelia, Augustin. epist. 54. & sermo. 16. de verbis Domini, & sermo. 14. natiuit. Iustinus dialog. contra Tryphon. satis post med. Ambro. de inist. Virgin. c. 5.

Alteræ expositio est, Iosephum nihil mali potuisse iudicare aut suspicari de Virgine, sed hinc adductum rei, quam cernebat, euidencia, inde vero eximia, quam expertus erat, Virginitatis sanctitate permotum, in quendam veluti stuporem, & admirationem raptum, omne iudicium sustinuisse. Quod sanè fuit magnum iustitiæ opus, scilicet in tam graui negotio non commoueri, nec nimia aliqua passione, aut affectione obcæcari, sibi quæ persuasisset, fieri id sine peccato potuisse, & ideo noluisse eam traducere, quamuis, quia de hac re nihil illi satis constabat, ad opus iustitiæ pertinere putauit, à tali muliere separari, eamque occulte dimittere. Quam expositionem docuit Auctor imperfecti in Matth. homilia. 1. his verbis. *O inestimabilis Maria laus, magis credebatur castitati eius, quam viro eius, plus gratia, quam naturæ, conceptionem manifeste videbat, & fornicationem suspicari non poterat: possibilis esse credidi mulierem sine viro posse concipere, quam Mariam posse peccare.* Hieronymus ibi. *Hoc testimonium Maria est, quod Ioseph sciens Mariæ castitatem, & admittens, quod euenerat, celat silentio, cuius mysterium nesciebat.* Quæ fuit etiam expositio Origen. hom. 1. ex varijs & Bernard. homil. 2. in Missus est. Inducant etiam Basil. homilia. de humana Christi generatione, Theophylact. Matth. 1. qui sentiunt Ioseph ante aduentum Angeli, non solum se continuisse, ne paruum aliquid de Virgine sentiret, sed etiam cognouisse eam concepisse de Spiritu Sancto, iuxta illud, *Inuenta est in utero habens de Spiritu Sancto.* Sed hoc & perse est difficile creditum, cum non habuerit reuelationem, nec aliquod sufficiens principium, ex quo id cognosceret, & non est consentaneum illis verbis Angeli, *Ioseph fili David, noli timere accipere Mariam coniugem tuam, quod enim in ea natum est, de Spiritu Sancto est.* Hæc enim ratio non fuisset conueniens, si antea Ioseph hoc agnouisset, & ea de causa cum Virgine permanere, & cohabitare timuisset. Neque illa verba, *Inuenta est in utero habens de Spiritu Sancto*, ita intelligenda sunt, vt Ioseph inuenerit, & intellexerit ipsam concepisse de Spiritu Sancto, sed ita, vt inuenerit, & cognouerit Mariam, quæ ex Spiritu Sancto conceperat, esse prægnantem. Vltimo tandem nihil fauet Caietano verbum illud, *Reuersa est in domum suam*, quia illud verbum tantum significat rediisse in propriam domum, in qua habitat, quæ non dicitur sua, quia ipsa sola separata à Iosepho, in ea habitaret (hoc enim

Fr. Suarez. Thom. 2.

nec fundamentum habet, nec est hæc proprietas verbi) sed dicitur sua, vt distinguitur ab aliena, siue fuerit paterna domus siue domus sponsi, seu vtrique communis, in qua ambo habitabant. Sicut paulo inferius, dicuntur Maria, & Ioseph rediisse in ciuitatem suam, scilicet, in qua habebant proprium domicilium.

Tertio, verisimilius existimo ante conceptionem filij Dei, fuisse illud matrimonium perfectum, etiam quoad omnem solennitatem accidentalem, & sacerdotalem benedictionem, si fortasse inuenire solebat. Hæc conclusio (vt ingenuè id fatear) non potest satis ex Scriptura probari. Ad illam verò persuadendam satis esse videtur, quod in Euangelio nullum omnino sit fundamentum ad hoc negandum. Nam verbum illud, *Noli timere accipere Mariam coniugem tuam*, non oportet intelligi de solenni traditione, seu acceptione, quia phrasis illa, *accipere uxorem*, multiplex est in Scriptura. Interdum enim significat, uxorem ducere, vt patet Genes. 4. & 6. interdum eam cognoscere, vt exponit Lyra locum Deuteronom. 20. *Quis est homo, qui despondit uxorem, & non accepit eam?* quamuis possit etiam hic locus intelligi de receptione ad cohabitandum, quæ est alia illius vocis significatio, sicut Genes. 12. dicitur, *accipe eam, & vade.* Hoc ergo vltimo modo sumi in citato loco Matthæi Chrysostomus, & Ambrosius supra exposuerunt. Nam quia Ioseph decreuerat illam dimittere, monetur, ne timeat cum illa cohabitare, vt supra dictum est. Supposito ergo, Scripturam nullo modo repugnare, sine dubio est magis consequens, & rationi consentaneum, vt nulla solennitas huic matrimonio defuerit ante conceptionem filij Dei. Primum quidem, quia non est verisimile sponfam solitam esse traduci ad cohabitandum cum sponso ante expletam omnem matrimonij ceremoniam, & solennitatem, sicut nunc fieri videmus in familijs bene institutis & ordinatis. Deinde verò, quia cuiusdam incontinentiæ excessus est, quod sponsi copulentur ante perfectam omnem matrimonij ceremoniam, fuit ergo fini huius matrimonij consentaneum, & ad vitandam omnem suspicionem valde conueniens, vt ante filij conceptionem fuerit matrimonium omni ex parte perfectum. Quocirca supposita historia, quam in capite huius disputationis premisimus, verisimile mihi est, Beatam Virginem non rediisse à templo in domum parentum, qui fortasse iam mortui erant, vt Cedrenus refert in compendio historiæ: sed post expletam omnem matrimonij solennitatem, ab ipsis sacerdotibus immediatè datam esse Iosepho, vt Gregor. Nyssenus, & alij Patres ibi citati indicant. Greg. Nyss.

Matrimo-
nium inter
Virginem, &
Ioseph ante
Christi con-
ceptionem o-
mnino perfectum.
Gen. 4. & 6.

Deuter. 20.

Genes. 12.
Chrysost.
Ambros.

Cedren.

Greg. Nyss.

SECTIO III.

In qua ætate Ioseph, & Maria matrimonium contraxerint.

QVod ad Beatam Virginem attinet, Ioannes Annius recens Chronographus dixit Beatam Virginem peperisse Christum ante expletum decimum quartum annum, vnde necessario sit consequens fuisse nuptiam decimo tertio ætatis anno nondum peractam; Nam (vt antiqua historia, & Patres citati in initio huius disputationis referunt) B. Virgo concepit filium quarto mense à desponsatione sua. Quam sententiam sequitur Driedo libro tertio de dogmatibus, tractatu tertio, capite quinto, p. 4. in fine. Alia verò extrema sententia est Caietani, Lucæ primo, qui probabile credit fuisse Virginem viginti quatuor annorum, & certum putat, vt minimum habuisse decem & nouem annos, quando filium peperit. Ex quo, eodem argumento, colligitur, vno anno, & paulo amplius ante illam ætatem fuisse nup-
ptam.

Ioan. An-
nius.

Dried.

Caietan.

ptam. Mouetur autem Caietanus sola coniectura, scilicet, ut esset firmo, & perfecto corpore ad concipiendum filium.

Communis tamen, probabiliorque sententia est, Virginem fuisse nuptam paulo post inchoatum decimum quartum annum, vnde cum eam fere annis in templo mansit, & tunc tradita fuit Iosepho, & post quatuor menses Angelicum nuntium habuit, agens vero decimum quintum annum filium peperit. Ita refert ex Euodio Nicephor. libr. 2. histor. capit. 3. & eiusdem sunt sententiæ Gregorius Nyssen. Damascenus & alij supra citati, quorum autoritas maiorem fidem facit, quam coniectura Caietani. *Ætas* enim quatuordecim annorum sufficiens est, & aptissima in femina ad concipiendum filium. Præsertim si habeat corpus optimè dispositum, quale erat corpus sanctissimæ Virginis, & ita ex recentioribus sequuntur hanc sententiam, Abulen. Matth. 2. qu. 101. Ioannes Lucidus, tractatu de vero die passionis Christi, & alij, qui annales, vel chronologias scripserunt.

Secundo, de ætate sancti Ioseph fuit sententia Epiphaniij hæref. 78. cum fuisse ut minimum octogenarium, quando Virginem duxit. Sequitur Niceph. libr. 1. hist. capit. 7. & Abulen. super cap. 7. Ilii. & paradoxæ 1. cap. 8. & in 2. capit. 73. & Matt. 1. q. 32 Numer. 30. quæst. 31. & Ioan. Gerson. sermo. de Natiuita. Mar. considerat. 3. Vguerus, in institutionibus cap. 2. §. 9. Cedrenus in compendio historiæ. Huic sententiæ fauet antiqua pictura, quæ non contemnendam auctoritatem habere solet. Et confirmari potest, nam Beatus Ioseph mortuus est fere duodecimo anno ætatis Christi: ergo verisimile est eum fuisse valde senem, quando Christus natus est, & similiter, quando Virginem duxit. Sed hæc sententia probari certè nullo modo potest. Primo, quia decuit, ut in matrimonio illo seruaretur ea proportio inter virum, & uxorem, quæ communi vfu, & consuetudine seruari solet. Secundo, quia oportuit, ut Ioseph esset in ætate ad generandum idonea, quia alias non posset sub illius vmbra, fama, & æstimatione Virginis illa seruari. Tertiò, oportuit ipsum esse viribus valentior, ut posset tot peregrinationes sustinere, & ad familiam suam alendam, & sustentandam laborare, ad hos ergo fines ætas octogenaria erat valde improporcionata. Quarto, quando Sancti & Doctores dicunt sanctum Ioseph simul cum Beata Virgine post matrimonium contractum virginitatem vouisse, certe supponunt illum non fuisse senem, neque ad actum matrimonij ineptum. Et augetur hæc coniectura ex eo, quod docent Ioseph permanisse virginem, & in cœlibatu vsque ad desponsationem cum Virgine. Nam cum iuxta consuetudinem illius populi ferè omnes vxores ducerent, non est admodum verisimile expectasse Ioseph tam longum ætatis tempus ad uxorem ducendam. Quintò, etiam Scriptura nonnihil fauet, nam Luc. 1. dicitur. *Angelus missus ad Virginem desponsatam viro*, non seni, & capite. 3. *ut putabatur filius Ioseph*. Profecto, si ille octogenarius fuisset, vel non tam facile hæc fama percubisset, aut certè Virgo in suspicionem aliquam venisset. Vnde Ilii. 62. de tempore aduentus Messie dicitur, *habita- bit iuuenis cum Virgine*, quod non incommode ad hoc mysterium applicant Gloss. ordin. & Nicol. Lyra. Tandem, nullum est fundamentum, ut contrarium credatur, quia nulla est historia, nulla ratio decentiæ, aut castitatis hoc requirit. Quia quod ad exteriorem speciem attinet, nullam indecentiam habet, quod virgo habitet cum iuvene, aut saltem viro mediocri, & maturæ ætatis, sponso, ac marito suo. præsertim, cum ipsum matrimonium ad hoc fuerat ordinatum, ut talis virgo existimari posset ex viro suo concepisse. Quod vero spectat ad rem ipsam, id est ad obseruandam castitatem vtriusque coniugis, non erat necessaria senilis ætas: sed Spiritus Sancti

robur, ac virtus: alioquin non tam fuisset virtutis opus, & voluntatis, quam impotentia quædam. Quocirca, sicut Patriarcha Ioseph, qui (teste Bernardo) si Bernardus gura fuit sponsi Virginis, in iuuenili ætate perfectissime castitatem seruauit, & fidelitatem domino suo: ita multo maiori ratione, de nostro sancto Ioseph existimandum est.

Certum ergo videtur Ioseph non fuisse octogenarium, & verisimilius est, non fuisse senem: quæ vero ætate fuerit, iuuenis ne, vel vir triginta, quadraginta, & annorum, definiri non potest, cum ex historiis nihil habeamus. Solum ergo dici potest aptissima fuisse, conuenientissimaque ætatis. hoc enim ad Spiritus Sancti providentiam spectabat. Vnde potius verisimile est fuisse maturæ ætatis, quam iuuenilis, quia (ut Sancti, & Historiæ referunt) Beata Virgo illi data est magno consilio, & providentia sacerdotum, potius ut illius virginitatem custodiret, quàm ut violaret, & ideo verisimile est quæsiuisse virum maturæ ætatis, prudentiæ, ac virtutis.

Et hinc facile responderetur ad coniecturas contrariæ sententiæ. Illa enim consuetudo picturæ, propter quandam decentiam, & ad vitandam vulgi opinionem introduci potuit. Vel fortasse, cum Ioseph esset maturæ ætatis, & vir iustus partim laboribus, partim corporis afflictionibus effecerat, ut prouidentior, quam reuera esset, ætatis appareret. Ad aliam coniecturam de morte eius, quamuis verisimile sit (ut supra dicebam) ante trigelimum ætatis Christi annum fuisse vitam functum, non tamen existimo statim post duodecimum annum obiisse. Dum enim Lucas cap. 2. ait, descendisse Christum post duodecimum ætatis suæ annum cum parentibus suis in Nazareth, & fuisse subditum illis, satis significat aliquot annis cum vtroque vixisse, & non est incredibile, vixisse Ioseph fere vsque ad annos prædicationis Christi, ut illum simul cum Virgine suis laboribus sustentaret. Nullum ergo ex hac coniectura pro contraria sententia sumi potest argumentum, præsertim, cum tam in minori, quam in grandiori ætate homines mori contingat.

DISPUTATIO VIII.

in duas Sectiones distributa.

De sancto Ioseph Beata Virginis sponso.

Vamuis in præcedenti disputatione nonnulla de hoc sancto viro dixerimus, quæ cū disputatione de desponsatione Virginis videbantur esse coniuncta, tamen & perfectio doctrinæ, & reuerentia ac deuotio illi debita, exactiorque ipsius mysterij expositio postulare videntur, ut explicemus, quis, & qualis fuerit sanctus hic Virginis sponso, cuius genealogiam tam accuratè scriptis Mattheus, ut nihil de illa dicendum nobis superfit, præter ea, quæ supra tractado de genealogia Christi, & Virginis attigimus. Quocirca de ijs, quæ ad corpus eius, seu naturalem conditionem pertinent, nihil dicemus: nā de ætate, virginitate, statu, ac morte eius satis in superioribus diximus. De arte vero, seu corporali munere, quæ ad hanc vitam transigendam vsus est, nihil dicere possumus præter id, quod in Euangelio indicatur, scilicet illū fuisse fabrum. An verò fuerit faber lignarius, vel ferrarius, incertū esse dixit Caietanus. Mat. 13. in fine. Nam Sancti ambigunt loquuntur, ut videre licet in Ambr. libr. 3. in Luc. in princip. qui vtrumq; indicat, Hilar. Can. 14. in Matt. Ansel. Matt. 13. Bed. libr. 2. in Marc. suo c. 23. qui indicant fuisse fabrum *Ferrum igne vincentem*. Iustino. Dialogo. cum Tryphone longe à medio, qui indicat fuisse fabrum lignarium, & Christum illum interdum iuuisse. Sed expressius id docet D. Thom. Matth. 13. & ibi Lyran. D. Thom. Carthusi. Bonau. libr. meditat. vitæ Christi. ad finem capituli.

Virgo decimo quarto ætatis inchoato anno Iosepho nupta. Euod. Nicephor. Greg. Nyss. Damasc.

Abulen. Ioan. Lucid.

Epiph.

Nicephor. Abulen.

Cedren.

Ioseph non erat senex, quando Mariam duxit uxorem.

Luc. 1. 53.

Ilii. 62.

Gloss. ordin. Nicol. Lyr.

Ætas Ioseph quando Virgine in matrimonium accepit.

Responsio ad argumentum in oppositum.

Luc. 2.

Ioseph in natiuitate Ioseph in natiuitate Ioseph in natiuitate

Caietanus. Ambrosius. Hilar.

Anselmus. Iustinus.

capitis 15. Abulens. Matth. 13. q. 83. & alij. Quod licet ab eis non satis proberur: videtur tamen per se magis credibile, magisque consentaneum; ac decens. Propter quod hæc opinio, veluti communis quædam conceptio omnium ferè animis infedit. Omis- sis ergo his, quæ ad corpus, & externas actiones, seu fortunæ bona pertinent, solum dicemus de ijs, quæ ad animam spectant, & de dignitate, ac munere, ad quod diuinitus electus est.

SECTIO I.

Qualis fuerit dignitas, in qua ex diuina electione Ioseph fuit constitutus.

DVobis modis possumus Iosephi dignitatem explicare. Primò ratione absoluta declarando proprietates, actus, & nomina huius dignitatis. Secundò ratione comparata, conferendo scilicet hanc dignitatem cum munere Apostolico, cum dignitate præcursoris, & similibus, quæ ad status hominum, vel ad gratias gratis datas pertinent. Nolumus enim comparationem facere cum gratia gratum faciente, seu cum dignitate filij Dei adoptiui: supponimus enim sine vlla controuersia, hanc infinita quadam ratione superare, vt à fortiori constat ex his, quæ de dignitate matris Dei supra disputaui- mus.

Prima igitur dignitas Beati Ioseph est, verè, ac propriè fuisse Virginis sponsum, & excepto vsu carnalis copulæ habuisse omnia iura, & munera veri sponsi. Quam dignitatem inquit Damasc. orat. 3. de Natiuitat. Virgin. concessam esse Ioseph singulari Dei dono, & per dispensationem omni sermone præstantiorem. Atque in ea virtute continentur, quæ de hoc sancto viro dici possunt. Etenim si Gregorio Nazianzeno, ad laudandum vno verbo Gorgoniæ fororis sue maritum, scribere licuit, orat. 11. in hæc verba, *Vultis vno verbo virum describam? Vir illius, nec enim scio, quid amplius dicere necesse sit: quo modo ad laudem sancti Ioseph, non multo magis nobis sufficeret, dicere, Vir Marie?* hæc ergo fuit prima eius prærogatiua.

Secundò hinc factum est, vt patris Christi nomen, & exultationem obtinuerit, vt constat ex Luc. 3. vt præbatur, *filius Ioseph*, Matth. 13. *Nonne hic est fabri filius?* & Ioannis 6. *Nonne hic est filius Ioseph?* Aduertit autem Augustin. libro 2. de consensu Evangelistar. cap. 1. licet opinionem parentis solum apud nos habuerit, qui Christi diuinitatem, & admirabilem conceptionem ignorabant, appellationem verò non ab illis solum, sed etiam ab Euangelista, & ab ipsa etiam B. Virgine accepisse. Lucæ enim 2. dicit Beata Virgo, *Pater tuus, & ego, dolentes querebamus te.* Et Euangelista dicit, *Cum inducerent Iesum parentes eius, & iterum, Erant pater & mater eius mirantes super iis, quæ dicebantur.* Ex quo intelligi potest, non sine singulari Dei ordinatione nomen hoc illi esse impositum, quia nec Beata Virgo, nec S. Lucas absque speciali Spiritus Sancti instinctu locuti sunt. Propter quod Bernard. homil. 2. in Missus est, ex hac patris Christi appellatione coniciendum existima- uit, quis, & qualis fuerit B. Ioseph. Solent enim nomina sapienter imposita rei dignitatem, naturam, vel conditionem, in qua fundantur, indicare. Cum ergo æternus Pater summa sapientia, & prouidentia hoc nomen sibi proprium cum hoc viro communica- uerit, satis significauit, ad quantam dignitatem eum euexerit, cum nomine simul officium, & curam paternam, magna ex parte tribuendo. Quod recte confirmatur, & explicatur exemplo. Christus enim Dominus, cum mori esset propinquus, de Ioanne Euangelista dixit Virgini, *Mulier, ecce filius tuus.* Ex qua appellatione colligunt omnes sancti singularem amorem, quem Christus ad Ioannem habuit, quem tanto honore affecit, vt nomen sibi

Fr. Suarez, Tom. 2.

proprium cum illo communicauerit, non vacuum nomen imponendo (quia opera Dei perfecta sunt) sed eum quodammodo in locum suum substituendo, & erga matrem suam singularem amorem, & curam tribuendo. Multo autem excellentior est pa- rentis Christi, quam filij Virginis appellatio, non so- lum, quia patris appellatio maiorem authoritatem præ se fert, sed etiam, quia dignitas Christi dignita- tem Virginis infinite excedit.

Tertiò, igitur hinc fit, B. Ioseph non solum patris Christi nomen, sed etiam rem, quæ huic nomini sub- est, participasse, quantum, excepta carnali genera- tione, ab homine participari potest. Itaq; habuit af- fectum, sollicitudinem, & (vt ita dicā) patris autho- ritatem. Hinc Damascenus, dicta orat. 3. non longè à Damasc. fine, dicit, Iosephum loco patris fuisse assumptum, & Bernard. hom. 3. circa finem dicit, eum fuisse, *ser- uum fidelem, & prudentem, quem constituit Dominus sua matris solatium, sua carnis nutritium, solū deniq; in terris magni consilij cōdiuorē fidelissimum; vt non immerito illi accommodari possit, quod de alio Ioseph scriptum est, consti- tuit eum Dominum domus sue, & principem omni posses- sionis sue.* Hinc etiam Iren. l. 4. contra hæres. c. 40. dicit, postquam monitu Angeli sine vlla hæsitāte Ioseph credidit Spiritus Sancti mysterium & Mariam accepit, in reliqua, inquit, *vniversa Christi educatione gaudens, obsequium præstuit, vique in Aegyptum suscipiens protectionem, & inde regressum, & in Nazareth transmi- grationem.* Hinc deniq; Rupert. libr. 3. de Diuin. offic.

c. 18. & li. 1. de gloria, & honore filij hominis in Matt. circa illa verba, *Iacob autem genuit Ioseph*, comparans totam illam generationum seriem scalæ Iacob, in- quit, *supremam scalæ gradū, cui Dominus innixus est, fuisse Iosephum.* Sed quo modo, interrogat, *Deus, & Dominus huic homini innixus est?* respondet, *Vtique tanquam tutori pupillis, quippe, qui in hoc mundo sine patre natus est; ita innixus est huic B. Ioseph, vt ipse fuerit infantulo pater optimus, cuius solatio paterno puer cum Virgine puerpera sustentaretur.* Et eadem ferè consideratione An- dreas Ierosolym. serm. de annuntiat. B. Ioseph, *tuto- rem Virginis appellat.* Addit tandem Aug. libr. 2. de consen. Euangelista. c. 1. aliam huius nominis ratio- nem, his verbis. *Neque enim propriæ non erat appel- landus Ioseph pater Christi, quia illum non genuerat, quan- doquidem recte pater etiam esse potuit eius, quem non ex sua coniuge procreatum, aliunde adoptasset.* Per adoptio- nem enim, etiam is, qui omnino extraneus est, filius efficitur, & qui adoptat, pater vocatur, & suo modo existit: Ioseph verò eum, quem sibi coniux, sine ipsius opera, per Spiritus Sancti virtutem genuerat, tanquam dilectissimum filium à Deo datum acce- ptauit, & quodammodo adoptauit, vt propterea no- biliore quadā ratione, quæ imperfectionē excludat, quodammodo filius eius effectus sit. Nisi velimus dicere Christum elegisse sibi Ioseph in patrem, seque quodammodo filium eius cōstituisse. Quod alia et- iam ratione explicari potest. Per verum etiā matri- moniū cum Virgine contractū, quodammodo cor- poris eius Dominus effectus est, quia (Paulus inquit) *mulier corporis sui potestatem non habet, sed vir.* Hinc er- go factum est, vt fructus corporis virginis quodam- modo ad Iosephum pertinuerit. Vt enim dicitur Instit. de rerum diuisione. §. cum in suo solo ver- ticulo, ex diuerso, quod in alieno solo nascitur, vel adifi- catur, sub illius dominium cadit, cuius est solum. Vnde etiam, si miraculose in horto alicuius fons nascere- tur, illius esset, cuius est hortus. Quia ergo terra vir- ginea de benedictione Domini concepit, ad Ioseph, cuius erat terra, fructus illius benedictionis perti- nuit, vt Deut. 33. in benedictionibus Patriarchæ Io- seph præfiguratum erat. Addo tandem, virum, & vxorem per matrimoniū vinculum effici quodam- modo vnum. Nam licet per carnalem copulam ef- ficiantur vna caro, tamen per vinculum ipsum effi- ciuntur vnū cor, vna voluntas. Vnde fit, vt bona ha-

G 3 beant

Ioseph verus
Maria spon-
sus.
Damasc.

Ioseph Chris-
ti pater pu-
eritatus.
Luc 13.
Matth. 13.
Ioan. 6.
August.

Luc. 2.

Bernard.

Nomen pa-
tris Christi
quam glo-
riosum.

Damasc.

Bernard.
Opera Ioseph
erga Chri-
stum vere
paterna.

Irenæus.

Rupert.

Ioseph Chris-
ti tutor, &
Virginis.
Andr. Ieros.
August.

Deut. 33.

beant quodammodo communia, ita ut quod est sub vnius dominio, & potestate, ad alterum ex consequentia aliquo modo pertineat. Quia ergo B. Virgo vera fuit mater Christi, non potuit Ioseph verus eius sponsus rationem parentis non participare, carnali semper generatione excepta.

Quarto tandem ex praedicta radice ortum est, ut B. Ioseph aliquo modo fuerit caput, & superior Virginis, & Christi, ut hominis. Primum patet, quia teste Apostolo 1. ad Corinth. 11. *Caput mulieris viri*. Propter quod Petr. 1. Can. c. 3. praecipit, ut mulieres subditae sint viris suis, afferens exemplum Saræ, quæ Abraham obediens, eumque dominum suum vocabat, Genes. 18. ergo & B. Virgo agnoscebat, & reuerbatur sponsum suum, tanquam virum, & caput suum. Neque obstat, quod Augusti. opusculo de Assumptione Virginis c. 4. dicit B. Virginem fuisse exemptam ab illa lege, *Sub viri potestate erit*: ipse enim se statim explicuit dicens, *non fuisse sub potestate viri*, id est, *mariti*, quæ integerrimis visceribus de Spiritu Sancto Christum suscepit. Acti diceret, quantum ad usum carnalis copulæ, non fuisse sub viri potestate. Addo etiam ex D. Tho. infra. q. 30. artic. 2. ad 2. in ijs, quæ pertinent ad mysterium Dei cognitionem, & ad privilegia gratiæ suscipienda, non debuisse pendere à viro, nec sub eius esse potestate: at vero in externis, & domesticis rebus, potuit suo modo esse subiecta viro, ad illum enim familiæ gubernatio pertinebat. Vnde quando aliquid huiusmodi agendum erat ex diuino instinctu, illi fiebat reuelatio, ut patet de fuga in Ægyptum, & de reditu ex Ægypto, vnde etiam impositio nominis Iesu illi iniuncta est, Matt. 1. & vocabis nomen eius Iesum. Altera pars, quæ ad Christum pertinet, constat ex Luc. 2. & erat subditus illi. Quamquam enim hoc magis significet vsum quam debitum, quia reuera Christus, propter dignitatem suæ personæ, nulli hominum propriè subiectus fuit, tamen ad dignitatem Ioseph declarandam satis est, quod præcisè considerata humana conditione, & origine, Christus futurus erat iure subditus Ioseph, & quod licet ratione diuinitatis esset exemptus, non tamen de facto voluit illi esse subiectus, eique tanquam patri, ac superiori, obedientiam, honoremque deferre.

D. Thom.

Matth. 1.
Christus Ioseph
quomodo subdi-
tus.
Luc. 1.

Amoris vin-
culum inter
Mariam, &
Ioseph, ac Ie-
sum, quale.

Rupert.

Obiectio.

Ex quibus etiam licet intelligere, intercessisse inter Mariam, & Ioseph, & inter Iesum, & Ioseph singulare vinculum mutui amoris, ac perfectissimæ amicitiae, quæ intrinsece oriebatur ex dignitate, & statu, ad quem hic vir assumptus est, pertinet enim ad virtutem, & sanctitatem vxoris, ut virum suum diligat, & omne bonum præsertim animæ illi exoptet, & procuret. Sed Beatissima Virgo in omnibus fuit perfectissima, ergo etiam in hoc amore excelluit. Accedit ratio gratitudinis, quæ benefactoribus debetur, & nulla aliare, magis quam amore persoluitur, B. autem Ioseph multa passus est, multosque labores propter Virginem sustinuit, & quidem amore, ac voluntate, ut par erat, singulari, & maxima, ergo. Tandem accedit morum similitudo, frequens, ac diuturna familiaritas, & cohabitatio, absque vlla occasione dissidij, vel rixæ, quæ non potest non parere summum quendam amorem, ac benevolentiam mutuam. Quæ rationes eadem fere proportionem in Christo Domino procedunt, tantoque fortius, quanto ille perfectius, quam Virgo omnia operabatur. Vnde Rupert. lib. 2. in Cant. post med. exponens verba illa capite. 2. *Dilectus meus mihi, & ego illi qui pascitur inter lilia*. Quæ inquit, sunt lilia, nisi dilectus sponso Iosepho, & ego dilecta, vere ambo illa, videlicet pro virginalibus nuptijs, & cohabitatione castissima. Ex his ergo satis constat, quanta fuerit huius sancti dignitas, & quam excellens ministerium eius, & officium per se & absolute consideratum.

Iam verò officium hoc cum alijs conferendo du-

bitari potest, an hæc dignitas maior sit, quam dignitas Praecursoris, vel Apostolorum, aut Euangelistarum, quod ad munus, & officium attinet, ut gratiam, & sanctitatem omittamus, de qua statim. Ratio dubitandi esse potest, quia hoc ministerium Iosephi videtur fuisse proxime coniunctum cum ipsamet Christi persona. Item videtur maxime accessisse ad dignitatem matris Dei. Item videtur fuisse aptissimum ad perfectius exercendas omnes actiones vitæ actiue, & contemplatiue, quam vllum aliud munus puræ creaturæ, sola Dei matre excepta. De quo enim tam propriè, sicut de Ioseph potest dicere Christus, *esuriui, & dedisti mihi manducare? &c.* Itaque illud fuit excellens in munere huius Sancti viri, quod omnes fere labores, & actiones suas proximè circa Christi personam exercebat. Vnde, sicut peccatum crucifigentium Christum, maximum in suo genere fuit propter personæ dignitatem: ita opera pietatis, & beneficentiae circa personam Christi, in hoc viro fuerunt eximij cuiusdam valoris, tanto maiori ratione, quanto ipse ex perfecta cognitione, & amore illius personæ operabatur. Aliunde vero simul cum hac parte vitæ actiue, habuit statum accommodatissimum ad fruendum meliori parte vitæ contemplatiue. Nam in primis in matrimonio virginitatem vouit (ut supra vidimus) & talem duxit vxorem, ut sola eius societas, & frequens familiaritas satis esset ad virtutem omnem, & præsertim religionem, & pietatem erga Deum adificandam. Cui si adiungatur diuturna Christi conuersatio, frequens, & intima, & quasi cōtinua occasio audiendi diuina mysteria ex ore eius, & orandi ad illum, & cum illo, nihil certè magis ad perfectionem vitæ contemplatiue desiderari potest. Cum ergo ille status perfectior sit, qui has duas vitas perfectius coniungit, videtur sanè status sancti Ioseph, & consequenter dignitas eius, & officium omnibus alijs præferendum.

In contrarium verò esse videtur, quia Apostolica dignitas videtur à Sanctis Patribus omnibus præferri. Vnde Anselm. Matth. 3. de Ioanne Baptista dicit, *officio ministerij fuisse minorem Apostoli, Maius enim ministerium, inquit, non fuit, quam Apostolicum*. Et idem docet Diuus Thomas eodem loco Matthæi 3. Quomodo interpretantur aliqui verba illa Pauli ad Roman. 8. *Non autem primitias spiritus habentes, nimirum in ministerio, & officio, iuxta illud ad Ephes. 1. Secundum diuitias gratiæ eius, quæ superabundauit in nobis, in omni sapientia, & prudentia, &c.* Et potest explicari, quia ministerium Apostolicum videtur esse altioris rationis, magisque spirituale. Ordinatum enim fuit quasi ad generandum Christum in mentibus fidelium, & ad procreationem filiorum Dei, qui finis videtur esse altior, & eleuatiore. Vnde actiones etiam Apostolice muneris, quatenus ad vitam actiuam pertinere poterant, altioris ordinis sunt. Quia actiones sancti Ioseph pertinebant ad opera misericordiae corporalia, actiones verò Apostolicæ ad spiritualia. Quod verò spectat ad partem vitæ contemplatiue, necesse est in Apostolis fuisse perfectissimam, quia constituti fuerunt in summo perfectionis gradu, & abundantiam spiritus omnibus modis acceperunt. Denique, certum videtur ministeria legis gratiæ attigisse supremum gradum perfectionis, & dignitatis, sed in hac lege primus, & dignissimus gradus, quem Christus instituit, fuit Apostolicus, iuxta illud primæ ad Corinth. 12. *Posuit Deus in Ecclesia, primum Apostolos*, qui propterea fundamenta Ecclesiæ dicuntur, Apocal. 21. & ad Ephes. 2. ergo.

In hac comparatione, quam à nemine video satis esse discussam, ac declaratam, nihil temere affirmare volo. Probabiliter tamen dici posset, hæc munera esse quodammodo diuerforum ordinum, & ideo non posse

Responsio

posse tam propriè comparari, habere tamen se mutuo sicut excedens, & excessum. Senti equidem Apostolicum munus esse supremum omnium eorum, quæ in Ecclesia Christi, prout ab eo in lege gratiæ instituta est, inueniuntur, vt Anselm. supra, & D. Tho. Matth. 3. expressè docuerunt, & testimonia & rationes factæ probant. Nihilominus tamē non existimo improbabile munus, seu ministerium sancti Ioseph, quatenus quodammodo est altioris ordinis, posse dici perfectius. Intellego enim, quædam esse ministeria præcise pertinentia ad ordinem gratiæ gratum facientis, & in hoc ordine intelligo Apostolos habuisse supremam dignitatis fastigiū, & indiguissè fortasse pluribus gratiæ, præsertim gratis datæ, & sapientiæ donis, quam reliquos. Alia verò sunt ministeria, quæ attingunt ordinem vnionis hypostaticæ, qui ex suo genere perfectior est, vt de dignitate matris Dei supra diximus, & in hoc ordine intelligo institutū esse ministerium sancti Ioseph, & esse veluti in infimo gradu illius, & ex hac parte excedere reliqua, tanquam in superiori ordine existens. Vnde D. Thom. supra attente dixit, Apostolos esse maiores officio noui Testamenti: officium autem Ioseph non pertinet ad nouum Testamentum, neque propriè ad vetus, sed ad vtriusque auctorem, & lapidem angularem, qui fecit vtrique vnum. Quid vero sentiendum sit de munere præcursoris comparato ad Apostolicum munus, ex hoc ferè discursu intelligi potest, & infra id latius attingemus.

SECTIO II.

Quam sanctitatis perfectionem sanctus Ioseph fuerit consecutus.

HÆC quæstio eisdem modis, quibus præcedens tractari potest, scilicet absolute, & comparate. Priori quidem modo solum affirmare possumus, Ioseph fuisse perfectissimum, ac eximiam sanctitatis virum. Quod facile probari potest. Primò, quia Deus vnicuique cõfert sanctitatem, & gratiam ei muneri accommodatam in quo illud constituit, vt re- & docuit D. Thomas. super ad Rom. 8. lect. 5. & nos supra diximus, cum de prima Virginis sanctificatione ageremus. Secº Deus contulit huic Sancto altissimum quoddam munus, ad quod digne exercendum summa puritate, & sanctitate indigebat: E. Secundo ita explicatur, quia ante matrimonium cū Virgine contractū, iā erat vir iustus, & perfectus, vt constat: tum ex verbo illo Mat. 1. Ioseph autē vir eius cum esset iustus: tum ex eo, quod Sancti, & historiæ supra citatæ referūt, propter summā sanctitatis opinionem iudicatū esse idoneum, cui B. Virgo committeretur, idque non absq; singulari Spiritus Sancti inspiratione: tum denique ex eo, quod vsque ad illud tempus integram seruauit virginitatē, & castitatē, quam postea simul cū Virgine Deo consecrauit: an verò dubitari non potest, quin post matrimonium cum Virgine, mirum in modum in sanctitate, & virtute creuerit, cœlestem vitam in terris agens. Vnde elegantissimè Rupert. Abbas li. 1. de gloria, & honore filij hominis in Matth. circa id, Ioseph fili David. sic inquit, O coniugium verum, & sanctum, coniugium celeste, non terrenum. Quomodo enim, & in quo coniugati fuerunt? nimirum in eo, quod vnus spiritus, & vna fides erat in eis. Et infra dicit, ideo Christum fuisse de cœlo cœlestem, quia tota coniugum vita, sue coniunctio fuit celestis, & Spiritus Sanctus amborum coniugalī amor, quorum vtrique conuersatio erat in cœlis, in ambobus presidens, coniugem viri huius fidei commiserit, & de carne Virginis hominem formans, paternum viro huius, qui nascebatur infans amorem penitus infuderit. Vnde vltèrius intelligitur post Christum natum, longè maius fuisse in Ioseph sanctitatis augmentum: tum, quia cum Christum probe cognosceret, illius frequēti conuersatione, &

continua præsentia, ad frequentissimos, & fertentissimos charitatis actus excitabatur: tum etiā quia verbis, & exemplis Christi plurimum moueri poterat. Nec dubitare licet, quin ab eodem fuerit toto illo tempore singulariter præuentus, & adiutus. Nam si Christus ipse promisit eū, qui propter nomē ipsius dederit potum aque frigide, non perditurum mercedem suam, quomodo dubitari potest, quin tot charitatis opera, non modo in nomine suo, sed etiam fide ipsi à Ioseph facta, absque cōpensatione abire non permiserit? Accedit, verisimile esse, B. Virginem eximie gratiæ dona, & auxilia, sponso suo, quem singulariter diligebat, exoptasse, suisque orationibus impetrasse. Nam si verū est (vt reuera est) vnū ex efficacissimis medijs ad obtinenda à Deo gratiæ dona, esse deuotionem erga Virginem, eiusque intercessio- nem, qui credi potest, Sanctissimum Ioseph Virgini dilectissimum, ac deuotissimum, per illam non obtinuisse eximiā sanctitatis perfectionem? Refert Nazian. oratione 11. de sorore Gorgonia, eam vnū hoc ad omnia accedere cupisse, vt maritus quoque persiceretur, vt sic tota corpore consecraretur, ac non dimittatantum ex parte iniuncta discederet, ipsiusque aliquid imperfectum relinqueretur, atq; hoc precibus ab eo impetrasse, qui voluntatem timentium se facit. Si ergo hoc fuit insignis charitatis in Gorgonia, quod viri imperfectionem, suam quodammodo existimauit, quoque perfectionem eius desiderauit, & obtinuit, multo altiori ratione, ac modo huiusmodi amor Virgini est attribuendus.

Tertio habemus in Euangelio non obscura huic sanctitatis signa. Primū enim in facto illo Matt. 1. cum sponfam concepisse intellexit, summā animi moderationē, & prudētiam ostendit, quod eleganter ponderat Chry. homi. 4. in Matt. vbi inter alia dicit, quod sicut Christus existens in vtero per matrem Ioannem sanctificauit: ita per eandē summam quandam gratiam Iosepho cōmunicauit, quia illius difficillimi negotij pondus, tam forti, ac prudenti animo sustineret, ac propterea, inquit, tantam philosophiam mentis ostendit. De qua re eleganter etiam loquitur Petrus Chrysolog. serm. 145. & aliquos disputatione præcedenti, sect. 2. reuoluit. Deinde, in reuelationibus per Gabrielem Archangelum illi factis: tum eius excellentia, & dignitas ostenditur: tum maximè fides, & obedientia declaratur. Nam Angelo prius Incarnationis mysterium reuelanti, & postea fugam in Ægyptum præcipienti, quanquam mysterium esset altissimum, & externa specie res ipse inter se non multum coherere viderentur, promptissimè, & sine vlla hæsitacione credidit, & obedire, propter quod Rupert. libr. 1. de gloria, & honore filij hominis in Matth. illius fidem cum fide David, & Abrahæ comparat, & addit, fuisse Ioseph vsque ad illud tempus iustum virum, ex tunc verò, iustissimum. Bernar. etiā hom. 2. in Missus est, addit comparationē cum patriarcha Ioseph, cuius nostrum Ioseph dicit non tantum nomen sortitum esse, sed & castimoniam adeptum, innocentiam affectum, & gratiam. Elegantissimè vero Chryso. homi. 5. in Matt. vidisti, inquit, obedientiam, vidisti animum facile sacris sermonibus fidem accommodantem, vidisti mentem omnino vigilem, & nulla prorsus corruptione violatam: & homi. 8. plurimum eius obedientiam exaggerat, quod in re obscura, & perplexa nihil prorsus loquatur, neque interroget, sed ad notum obediat, tentationes omnes cū gladio sustinens. Constans ergo sine vlla dubitatione, hunc virum, excellentissimum quendam attigisse sanctitatis gradum. Quantus verò, vel qualis ille sit, cum nobis non sit reuelatum, non potest distinctius dici, aut explicari.

Supereft vero vt de quæstione comparata, non nihil dicamus. Nam licet hæc etiam reuelata non sit, & ideo incerta sit, & soli Deo, ac beatis cognita: possumus tamē non nihil probabilibus rationibus, aut

Matth. 1.

Chrysostom.

Petr. Chryzolog.

Rupert.

Bernard.

Chrysostom.

Dubium.

indicijs coniectare, quod his præsertim temporibus, cum omni rigore explicare oportet. Aliqueni-
 nim, pia fortasse deuotione moti, nimium asseuerā-
 ter sanctum Ioseph supra omnes Apostolos, & An-
 gelorum choros constituunt, vt videlicet eo ordi-
 ne, quo à Matth. c. 1. nominantur, Iesus, Maria, Ioseph
 eodem in celesti gloria sedeant, & perfectione bea-
 titudinis fruuntur, quia officio, & dignitate, & amo-
 re fuerunt coniunctissimi. Sicut enim humanitas
 Christi eo abundantior gratiam obtinuit, quod
 propinquior fuit Verbo, & statim Beata Virgo, quæ
 proxima fuit filio: ita existimatur S. Ioseph, quasi
 tertium locum in abundanti gratia obtinuisse, quia
 post Virginem propinquissimè attigit Christum, fa-
 miliariusq; tractauit, & singularem coniunctionem
 cum illo habuit. Alij verò nimium fortasse timidi, te-
 merarium, aut etiam erroneum existimant, illum A-
 postolis æquare, nisi fortasse D. Th. autoritate, qui
 exponens verba illa Pauli ad Ephes. 1. secundum diui-
 tias gratiæ eius, quæ super abundauit in nobis, ita exponit,
 id est, abundantius fuit, quàm in alijs, & subdit: Ex quo ap-
 paret temeritas illorū (vt non dicam) error, qui aliquos san-
 ctos presumunt comparare Apostolos in gratia, & gloria,
 manifeste enim patet ex verbis istis, quod Apostoli habent
 gratiam maiorem, quam aliqui alij sancti, post Christum, &
 Virginem mariem. Et infra hoc confirmat ex Apostolo
 ad Rom. 8. dicente: Nos ipsi primitias spiritus habentes,
 cum Glos. addente. Tempore prius & ceteris abundantius
 Vnde iterum concludit. Temerarium est ergo aliquem
 sanctum Apostolis comparare. & idem sentit super ad Ro-
 man. 8. lect. 5. quamuis ibi nullam notam, seu censu-
 ram adhibeat. Et potest confirmari hæc sententia. Pri-
 mò, quia gratia noui testamētī maior est, quam gra-
 tia veteris, & ideo maximum cum maximo compa-
 rando, videntur certe Sancti noui Testamenti, anti-
 quos excedere, sed Apostoli sunt principes inter San-
 ctos noui Testamenti, excedunt ergo perfectione
 Sanctos legis veteris, vel naturæ, & ideo expressè D.
 Th. illos anteponebat Moysi. q. 12. de verit. arti. 1. ad. 5.
 & Abraham, Isaac, & Iacob, lect. 3. super ad Roman. 11.
 vbi inquit, propter hanc causam comparare Paulū,
 Patriarchas radici, Apostolos vero pinguedini oli-
 uæ, sed S. Ioseph pertinet ad vetus testamētum, cum
 ante Christum mortuus fuerit. Confirmatur tan-
 dem, quia si Ioseph fuisset tam excellens in sanctita-
 te, non permisisset Spiritus Sanctus tanto tempore i-
 gnotum esse Ecclesiæ, nec minori religione coli, quā
 Apostolos, & alios insigniores viros.

Sed in primis videndum est, an hæc sententia, ita
 absolute intellecta fundamentum habeat in citatis
 locis Pauli. Verba enim illa ad Ephes. 1. nihil nos co-
 gunt: tum quia verbum illud, *super abundauit in nobis*,
 perinde est, ac si diceretur, quam copiosè in nos ef-
 fusa est, vt Adamus exponit. Hieronymus vero, qui
 legit, *quæ abundauit in nobis*, non solum in Apostolis,
 sed in omni Ecclesia de Gentibus congregata inter-
 pretatur. Chrysost. vero ser. 1. vtramque expositionem
 coniungens, vbertim, inquit, nobis gratiam imperi-
 uit: Nequit enim sermone comprehendere, quibus beneficijs
 amati, & honorati sumus. Et eodem fere modo expo-
 nunt Theophyl. Theodoret. & reliqui. Ac denique
 quamuis de solis Apostolis, & per propriissimam
 comparationem locum exponamus, non oportet
 intelligi de gratia quoad dona, quæ dicuntur gratiæ
 gratum facientis, sed de gratijs gratis datis, quæ ad
 Apostolicum munus necessariae fuerunt. Quam ex-
 positionem iuuant sequētia verba. *Quæ super abunda-
 uit in nobis, in omni sapientia, & prudentia*, vt D. Anselm.
 exponere videtur. Alia autem verba ad Rom. 8. Nos
 autem primitias spiritus habentes, à multis exponun-
 tur cum Ambrosio, & Anselmo, & Chrysost. qui ele-
 ganter hoc tractat sermo. 14. ad Roman. de omni-
 bus Christianis, qui dicuntur habere primitias spiri-
 tus, quia habent primos fructus, & pinguedinem
 Spiritus, scilicet veram Dei cognitionē & amorem,

ac veræ felicitatis spēs. Imo Græci videntur exponere
 de omnibus hominibus, qui dicuntur habere pri-
 mitias spiritus, quia habent spiritum rationalem, &
 ad æternam hereditatem sunt procreati. Locutus e-
 nim Paulus antea fuerat, de irrationali creatura quæ
 ingemiscit, & paritur vsq; adhuc, & statim subdit, Non
 solum autem illa, sed & nos ipsi primitias spiritus habentes,
 &c. Quod si velimus de solis Apostolis verba ex-
 ponere, illi dicuntur habere primitias spiritus, quia
 ipsi receperunt prima dona, & quasi primos fructus
 spiritus in lege gratiæ, itaque quasi ordine temporis
 primitias acceperunt. Quod licet etiam intelligantur
 de maiori spiritus abundantia, (vt Glosa dicit) com-
 paratio intelligi potest fieri cum illis solis, qui eo
 tempore fuerunt, & post illos futuri erant, vt ita ac-
 ceperint abundantius, sicut prius, & respectu eo-
 rundem. Itaque ex his locis nullum firmum argu-
 mentum sumi posse video contra eos, qui Sanctum
 aliquem Apostolis faciunt æqualem.

Deinde censura illa D. Thomæ vniuersaliter, & D. Thom.
 sine vlla exceptione intellecta, neque in se, neque in
 Ioan Baptistæ eiusdem Doctoris sancti doctrina potest consistere. Ita sanctior
 Ipse enim super tertium capit. Matth. exponens illa ne Apostolis
 verba, Cuius non sum dignus &c. interrogat, Nunquid fuerit.
 ergo maiores Apostoli Ioanne? respondet, non merito, sed
 officio noui Testamenti. Et sumptim ex Anselmo eodem Anselm.
 loco, qui expresse dicit, in celo non esse minorem
 Ioannem, quam Apostolos, imò esse illis maiorem.
 Confirmat Chrysost. homili. 17. in capit. 11. Matth. & Chrysost.
 August. serm. 21. de Sanctis, qui est secundus de Nati-
 uitate Ioannis, & Ambros. ser. 64. vbi habet illa ver-
 ba, Præcellit cunctis, eminet vniuersis, antecedit Prophe-
 tas, supergreditur Patriarchas, & quisquis de muliere est,
 inferior est Ioanne: ergo non potest doctrina D. Thom.
 ita vniuersaliter intelligi, vt nullam liceat exceptio-
 nem facere. Quod si aliqua admittitur, non est, cur
 temerarium, aut improbabile censetur, sanctum
 Ioseph excipere, eumque Apostolis comparare, vel
 etiam præferre. Quia probabile est Iosephum perfe-
 ctiorē gratiam assecutum, quam Ioannem Bapti-
 stam, quia excellentius munus habuisse videtur, &
 maiorem oportunitatem, pluresque occasiones cre-
 scendi in gratia, & charitate. Et hinc sumitur confir-
 matio, quia Deus confert gratiam ministerio, & dig-
 nitati accommodatam, vt eisdem locis citatis D. Th.
 dicit: sed ostendimus probabile esse Iosephum munus
 ed fuisse excellentius quo ad altiorē ordinem per-
 tinuit. Quid ergo mirū, quod maiorem gratiam ac-
 ceperit? Et confirmatur tandem, nam li. 8. constituit.
 Apostol. c. 46. alias c. 52. dicunt omnes Aposto. se ele-
 gisse sept. Diaconos, ex quibus, dicitur, est B. Marcy Ste-
 phanus, qui non minus, quam nos, Deum dilexit, faciūt er-
 go Stephanum sibi æqualem in vera sanctitate, quæ
 in Dei dilectione consistit: ergo non esset temeritas
 Stephanum alicui Apostolorum æquare, sed non
 esset præter rationem existimare sanctum Ioseph æ-
 qualem Stephano, vel superiorē in sanctitate, ergo.

In hacigitur comparatione non existimo esse te-
 merarium, neque improbabile, sed pium potius, &
 verisimile, si quis fortasse opinetur, sanctum hunc
 reliquos omnes in gratia, ac beatitudine antecelle-
 re, quia ex Scriptura nihil est, quod repugnet, neque
 in Patribus aliquid reperio. Et si quæ sunt genera-
 les locutiones, quibus Apostolos præferre videan-
 tur, intelligi possunt facere comparationem regula-
 riter cum alijs Sanctis, & non excludere speciale ali-
 quod priuilegium, & præsertim loqui de posteriori-
 bus Sanctis: non vero de ijs omnibus qui cum Chri-
 sto vixerunt, & ipsis Apostolis contemporanei fuerūt.
 Deinde ex vsu Ecclesiæ, & autoritate, nullum po-
 test sumi argumentum: alias concludendum esset,
 sanctum Iosephum esse inferiorē Laurentio: imò &
 Doctoribus, & omnibus Sanctis, quos Ecclesia maiori
 solennitate colit, quod falsum esset, & sine funda-
 mento. Quia Ecclesia non semper nititur maiori
 sancti-

Matth. 1.

D. Thom.
Ephes. 1.Rom. 8.
Glosa.Adamus.
Hieronym.

Chrysost.

Theophyl.
Theodoret.

Anselm.

Ambros.
Chrysostom.

Gloss.

D. Thom.
Ioan Bapti-
stæ
sancti
doctrina
potest
consistere.
Ita sanctior
Ipse enim
super tertium
capit. Matth.
exponens illa
ne Apostolis
verba, Cuius
non sum dignus
&c. interrogat,
Nunquid
fuerit.
ergo maiores
Apostoli
Ioanne?
respondet,
non merito,
sed officio
noui Testamēti.
Et sumptim
ex Anselmo
eodem
Anselm.
loco, qui
expresse dicit,
in celo non
esse minorem
Ioannem,
quam
Apostolos,
imò esse
illis maiorem.
Confirmat
Chrysost.
homili. 17.
in capit. 11.
Matth. &
Chrysost.
August. serm.
21. de Sanctis,
qui est secundus
de Natiuitate
Ioannis, &
Ambros. ser.
64. vbi habet
illa verba,
Præcellit
cunctis,
eminet
vniuersis,
antecedit
Prophetas,
supergreditur
Patriarchas,
& quisquis
de muliere
est, inferior
est Ioanne:
ergo non
potest doctrina
D. Thom.
ita vniuersaliter
intelligi, vt
nullam liceat
exceptionem
facere. Quod
si aliqua
admittitur,
non est, cur
temerarium,
aut improbabile
censetur, sanctum
Ioseph excipere,
eumque
Apostolis
comparare,
vel etiam
præferre. Quia
probabile est
Iosephum
perfectiorē
gratiam
assecutum,
quam Ioannem
Baptistam,
quia
excellentius
munus
habuisse
videtur, &
maiorem
oportunitatem,
pluresque
occasiones
crescendi
in gratia,
& charitate.
Et hinc
sumitur
confirmatio,
quia Deus
confert
gratiam
ministerio,
& dignitati
accommodatam,
vt eisdem
locis citatis
D. Th. dicit:
sed ostendimus
probabile
esse Iosephum
munus ed
fuisse
excellentius
quo ad
altiorē
ordinem
pertinuit.
Quid ergo
mirū,
quod
maiorem
gratiam
acceperit?
Et confirmatur
tandem, nam
li. 8. constituit.
Apostol. c. 46.
alias c. 52.
dicunt omnes
Aposto. se
elegisse
sept. Diaconos,
ex quibus,
dicitur,
est B. Marcy
Stephanus,
qui non
minus,
quam nos,
Deum
dilexit,
faciūt ergo
Stephanum
sibi æqualem
in vera
sanctitate,
quæ in
Dei dilectione
consistit:
ergo non
esset
temeritas
Stephanum
alicui
Apostolorum
æquare, sed
non esset
præter
rationem
existimare
sanctum
Ioseph æ-
qualem
Stephano,
vel
superiorē
in
sanctitate,
ergo.
Ioseph cum
Apostolis in
sanctitate
conferri non
est temerari-
um.

sanctitate, in modo colendi aliquem sanctum, alias esset. Laurentius existimandus sanctior multis Apostolis, considerat ergo alias rationes, & circumstantias, ministerium videlicet, quod in Ecclesia habuit, singularem aliquam utilitatem, vel Ecclesiae aedificationem maiorem, denique notitiam, & cognitionem, & alia huiusmodi. Adde etiam eos praesertim colere, qui ad nouum Testamentum pertinent. Itaque ex cultu Ecclesiae non potest efficax argumentum sumi. Aliunde vero coniectura, & rationes factae pie sunt, & non parum vrgentes, quapropter in hac pia existimatione nullum est periculum, nulla temeritas. Nihilominus tamen cordati, ac prudentis hominis esse existimo, nihil temere, aut nimium asseueranter asserere, quia reuera ubi deest Scripturae autoritas, aut Ecclesiae traditio, nulla potest esse sufficiens certitudo, in re praesertim ex diuina electione, ac praedestinatione pendente, cuius consilia inscrutabilia sunt, & abditissima mysteria.

Multo autem minus censeo esse asserenda, vel credenda quaedam priuilegia, quae nonnulli huic Sancto tribuunt, vt fuisse sanctificatum in vtero matris, caruisse fomite, vt omni actuali peccato, vt videre licet in Gersono sermone quodam de Natiuitate Mariae, & Iacobo Christopholitano, exponente canticum Virginis. Haec enim, & similia, quae sunt praeter generales canones Scripturae, non sunt sine conuincente ratione, & magna autoritate Ecclesiae, vel sanctorum Patrum approbanda. Denique quae dona scientiae, aut sapientiae, aut quae gratia gratis datae huic Sancto donatae fuerint, incertum nobis est: illud solum ex Euangelio habemus, recepit interdum Angelicas illustrationes, & Propheticas reuelationes. De alijs vero solum dicere possumus, ea vt minimum accepisse, quae suo muneri conuenienter obeundo fuerunt opportuna, reliqua vero ignota nobis esse. Vnde in his donis, & gratiis facile credi potest superstium fuisse hanc sanctum non solum ab Apostolis, sed etiam ab alijs, quibus ad utilitatem Ecclesiae magis erat necessaria.

Illud vero aduertere non praetermittam, ex quadam satis recepta sententia, probabile fieri, sanctum hunc corpore, & animo glorioso cum Christo regnare, quia cum ante Christum mortuus fuerit, verisimile est fuisse vnum ex illis, qui tempore mortis, vel Resurrectionis Christi surrexerunt, quos multi sentiunt ad immortalem vitam animi, & corporis transisse, vt suo loco dicemus.

QVÆSTIO XXX.

De Beatae Mariae Virginis annuntiatio-
ne in quatuor articulos diuisa.

Deinde considerandum est de annuntiatione B.
Mariae Virginis.

Et circa hoc quaeruntur quatuor.

Primo, vt rum conueniens fuerit ei annun-
tari, quod in ea generandum erat.

Secundo, per quem erat ei hoc annuntiandum.

Tertio, per quem modum ei annuntiari debebat.

Quarto, de ordine annuntiationis.

ARTICVLVS I.

Vtrum necessarium fuerit annuntiari Beatae Virgini,
quod in ea erat generandum.

Primum sic proceditur. Videtur, quod
non fuerit necessarium B. Virgini annun-
tari, quod in ea generandum erat. Annuntiatio enim ad hoc solum necessaria esse vide-
batur, vt Virginis consensus haberetur. Sed

A consensus eius non videtur necessarius fuisse: quia conceptus
Virginis praenuntiatus fuit prophetia praedestinationis, quae
sine nostro completur arbitrio, vt dicit quaedam glossa. Matt. i. 18.
Non ergo necessarium fuit, quod talis annuntiatio fieret.

2. Praeterea, B. Virgo incarnationis fidem habebat, sine
qua nullus esse poterat in statu salutis: quia vt dicitur Ro-
man. 3. Iustitia Dei per fidem Iesu Christi in omnes. Sed de
eo, quod aliquis per certitudinem credit, non indiget ulterius
instrui. Ergo B. Virgini non fuit necessarium, vt ei incarnatio
filij Dei annuntiaretur.

3. Praeterea, sicut B. Virgo corporaliter Christum con-
cepit, ita & qualibet sancta anima concipit ipsum spiritua-
liter. Vnde apostolus dicit Galat. 3. Filioli mei quos iterum
parturio, donec formetur Christus in vobis. Sed illis, qui spi-
ritualiter debent Christum concipere, talis conceptio annun-
tiatur. Ergo nec Beata Virgini fuit annuntiandum, quod
esset in vtero conceptura filium Dei.

Sed contra est, quod habetur Luc. 1. quod Angelus dixit ei,
Ecce concipies in vtero, & paries filium.

Respondeo dicendum, quod congruum fuit Beatae Virgi-
ni annuntiari, quod esset Christum conceptura. Primo qui-
dem, vt seruaretur congruus ordo coniunctionis filij Dei ad
Virginem, vt scilicet prius mens eius de ipso instrueretur,
quam carne eum conciperet. Vnde Augustinus dicit in lib. de
virginitate, Beatior est Maria percipiendo fidem Christi,
quam concipiendo carnem Christi. Et postea subdit, Mater-
na propinquitas nihil Mariae profuisset, nisi felicius Chri-
stum corde, quam carne gestasset. Secundo, vt posset esse cer-
tior testis huius sacramenti, quando super hoc diuinitus erat
instructa. Tertio, vt voluntaria sui obsequij munera Deo of-
ferret, ad quod se promptam obtulit dicens, Ecce ancilla Do-
mini. Quarto, vt ostenderetur esse quoddam spirituale ma-
trimonium inter filium Dei, & humanam naturam, & ideo
per annuntiationem expectabatur consensus Virginis, loco to-
tius humanae naturae.

Ad primum ergo dicendum, quod prophetia praedestina-
tionis completur sine nostro arbitrio causante: non tamen sine
nostro arbitrio consentiente.

Ad secundum dicendum, quod B. Virgo expressam fidem
habebat incarnationis futurae: sed cum esset humilis, non tam
alta de se sapiebat: & ideo super hoc erat instruenda.

Ad tertium dicendum, quod spirituales conceptionem
Christi, quae est per fidem, praecedit annuntiatio, quae est ex
auditu: vt dicitur Roman. 10. Nec tamen propter hoc aliquis
pro certo scit se gratiam habere, sed scit veram fidem esse,
quam accepit.

COMMENTARIVS.

Licet Diuus Thomas de necessitate interroget,
respondet tamen fuisse conueniens, seu con-
gruum quia sine vilo dubio non fuit haec annuntiatio
simpliciter necessaria. Potuisset enim Deus sacramen-
tum conceptionis Christi in Virgine perficere nul-
la reuelatione praemissa, eiusque consentu non ex-
pectato, curenim hoc repugnaret. Multo tamen con-
uenientius fuit, eam prius admoneri. Quod qua-
tuor optimis rationibus probat D. Thom. Primam
attigit Leo Papa, sermo. i. de Natiuitate dicens. Virgo re-
gia Davidica stirps eligitur, quae sacro grauidanda fetu,
diuinam, humanamque prolem prius conciperet mente
quam corpore. Nam licet B. Virgo expressam, ac di-
stinctam fidem de mysterio incarnationis habuif-
set, non tamen cognouerat in ipsa, per ipsam, & cum
ipsa fuisse perficiendum, donec per Angelum in-
structa esset, vt supra diximus, & docuit Ambrosius,
libro 2. in Luc. cap. de interrogatione Mariae, & Au-
gustinus lib. de Sancta virginitate. cap. 4. Et colligitur ex
colloquio inter Mariam, & Angelum, praesertim
ex Mariae interrogatione, & ex verbo illo Elisa-
beth,

Gloss. ordin.
super Matt.
1. cap. super
illud, vt ad-
impleretur.

cap. 3. a med.
tom. 6.
cap. 3. in fine
tom. 6.

Annuntia-
tio de Chri-
sti concep-
tione cur vir-
gini facta.
Leo Papa.

Ambros.
August.

Rationes.

Gerson.
Iacob Chri-
stopol.

Notabile.

164.
1. dist. 3. q. 3.
art. 1. q. 1. &
dist. 30. art. 4.